

Univerzita Karlova v Praze

Právnická Fakulta

Barbora Malimánková

**PRÁVNÍ ÚPRAVA VYUŽÍVÁNÍ ALTERNATIVNÍCH ZDROJŮ
ENERGIE**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce: 20. července 2013

Závazné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 20. července 2013

Barbora Malimánková

Poděkování

Děkuji panu Prof. JUDr. Milanu Damohorskému, DrSc. vedoucímu mé diplomové práce za vstřícnost, odborné vedení a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

V Praze dne 20. července 2013

Barbora Malimánková

Obsah:

1	Přehled využívání obnovitelných zdrojů v České republice.....	7
2.	Právní úprava trhu s energiemi	10
2.1	Plánování v oblasti obnovitelných zdrojů energie.....	11
2.2	Právní úprava trhu s energiemi v České republice.....	12
2.2.1	Energetický zákon	133
2.2.2	Zákon o podporovaných zdrojích energie	133
2.2.3	Zákon o hospodaření energií	144
3.	Veřejnoprávní fáze uvedení výroby do provozu	155
3.1	Řízení dle stavebního zákona	15
3.1.1	Územní rozhodnutí	155
3.1.2	Stavební povolení	166
3.1.3	Kolaudační souhlas.....	177
3.2	Autorizace.....	18
3.3	Povolovací řízení před orgány ochrany životního prostředí.....	19
3.3.1	Ochrana krajinného rázu.....	19
3.3.2	Ochrana zemědělského půdního fondu.....	22
3.4	Licence k výrobě elektrické a tepelné energie.....	23
3.5	Přístup k rozvodným sítím.....	25
3.6	Záruky a osvědčení původu	28
3.7	Shrnutí.....	29
4.	Finanční podpora alternativních zdrojů energie	311
4.1	Podmínky přiznání finanční podpory	31
4.1.1	Podmínky podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.....	311
4.1.2	Podmínky podpory elektřiny z druhotných zdrojů energie	322
4.1.3	Podmínky podpory elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla.....	333
4.2.	Formy finanční podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie	344
4.2.1	Pevné výkupní ceny	355
4.2.2	Zelený bonus.....	366
4.2.3	Výše a výplata výkupní ceny a zelených bonusů	377
4.3	Alternativní možnosti finanční podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů....	399
4.4	Podpora tepla z obnovitelných zdrojů energie.....	40
4.5	Shrnutí.....	41
5.	Daňová úprava provozování výroby elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie.....	433
5.1	Daň z příjmu	433
5.2	Daň z elektřiny.....	455
5.3	Odvod z elektřiny ze slunečního záření.....	466
5.4	Shrnutí.....	49
6.	Fotovoltaické panely a jejich odstranění a recyklace	50
7.	Právní úprava využívání alternativních zdrojů energie ve Spolkové republice Německo	522
7.1	Přístup k rozvodným sítím a právo na přednostní odběr elektřiny.....	533
7.2	Finanční podpora výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů	555
7.2.1	Výše výkupních cen.....	57
7.3	Obchodování s elektřinou z obnovitelných zdrojů energie	58

7.4 Způsob úhrady vícenákladů, osvobozené podniky	599
7.5 Podpora kombinované výroby elektřiny a tepla	60
7.6 Podpora výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie	60
7.7 Shrnutí a srovnání	611
Závěr	644
Použitá literatura	688
Seznam příloh	72
Příloha č. 1:	73
Příloha č. 2:	766
Příloha č. 3:	777
Příloha č. 4:	788
Příloha č. 5:	799
Summary	80
Abstrakt:.....	81
Abstract.....	82
Klíčová slova	83

Úvod

Tématem mé diplomové práce je právní úprava využívání alternativních zdrojů energie. O energetické právo jsem se začala intenzivněji zajímat v průběhu studijního pobytu v rámci programu ERASMUS na Univerzitě Bonn. Obnovitelné zdroje jako náhrada atomové energie byly v době mého pobytu v Německu velmi diskutovanou problematikou. A to jak v odborných kruzích, tak i v médiích. Právní úpravě obnovitelných zdrojů energie se věnoval ve svých přednáškách v rámci předmětu *Energierecht I*, který jsem navštěvovala, i prof. Schmidt-Preuss. Po návratu do České republiky jsem se zajímala o problematiku právní úpravy v České republice a rozhodla se jí podrobněji věnovat v diplomové práci. Dle mého názoru se jedná o velmi zajímavé téma, které je navíc velmi aktuální.

Cílem práce je představit systém podpor, kterých se dostává investorovi, který chce uvést do provozu a provozovat výrobu využívající alternativní zdroje energie. A to od získání povolení k výstavbě až do momentu připojení výroby k rozvodné síti a prodeji energie osobě oprávněné obchodovat s touto energií. Ve zvýšené míře se věnuji finančním odměnám za vyrobenou energii, tedy zeleným bonusům a pevným výkupním cenám. Popsány jsou i související daňové otázky a problematika recyklace fotovoltaických panelů.

V první kapitole nastíním vývoj využívání alternativních zdrojů energie v letech 2005 až 2011 a vymezím některé základní pojmy. V druhé kapitole je obecně zmíněn právní rámec trhu s energiemi v České republice. V dalších kapitolách se pak zaměřím na jednotlivé fáze, kterými investor musí projít, než se z něj stane výrobce ekologicky šetrné energie a na podmínky, které pak musí výrobce splňovat, aby získal státní podporu.

Vzhledem k mému zahraničnímu studijnímu pobytu nastíním v poslední části mé práce stručný přehled úpravy využívání obnovitelných zdrojů energie v Německu a srovnám a zhodnotím přístup k podpoře technologií využívající alternativní zdroje energie v České republice a v Německu. Tato diplomová práce se nevěnuje právní úpravě využívání obnovitelných zdrojů energie v dopravě.

Většina práce se zabývá instituty evropského práva, energetického práva, správního práva a práva životního prostředí. Práce využívá logickou metodu, analýzu a komparační metodu. Tato práce vychází z právní úpravy účinné ke dni 30. června 2013.

1. Přehled využívání obnovitelných zdrojů v České republice

Využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie má v České republice dlouhou tradici^{1,2}. K velkému rozvoji došlo zejména po vstupu České republiky do Evropské Unie. Přestože přírodní poměry pro budování velkých vodních energetických děl u nás nejsou ideální, mají v rámci obnovitelných zdrojů u nás vodní elektrárny nezastupitelnou pozici. Přečerpávací vodní elektrárny a malé vodní elektrárny s instalovaným výkonem nad 10 MW se mezi zařízení vyrábějící elektřinu z obnovitelných zdrojů nepočítají, nicméně jejich význam je z hlediska zachování životního prostředí značný³.

Alternativními zdroji energie je energie z obnovitelných a druhotných zdrojů. Obnovitelnými zdroji energie využívanými v České republice jsou dle §2 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu z čistíren odpadních vod a energie bioplynu. Elektřina a teplo vyrobené z těchto zdrojů pak bývají označovány jako „zelené“. Druhotné zdroje energie jsou takové zdroje, u nichž energie vzniká jako vedlejší produkt při přeměně a spotřebě jiného druhu energie nebo při spalování odpadu. Primární energetické zdroje jsou souhrnem tuzemských nebo dovezených energetických zdrojů vyjádřených v energetických jednotkách⁴.

Tato část stručně představí podíly obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích v České republice v letech 2005 až 2011, tedy v období platnosti zákona 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a změně některých zákonů, kdy byly podmínky pro investory do obnovitelných zdrojů v České republice obzvláště příhodné.

¹ Srov. Odpad je energie. Citováno dne 2.7.2013. Dostupné na: <http://www.odpadjeenergie.cz/historie/default.aspx>

² Srov. ČEZ: Využívání vodní energie v ČR. Citováno dne 15.6.2013. Dostupné na: <http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/obnovitelne-zdroje/voda/informace-o-vodni-energetice.html>

³ Srov. Ministerstvo životního prostředí: Malé vodní elektrárny. Citováno dne 13.6.2013. Dostupné na: http://www.mzp.cz/cz/male_vodni_elektrarny

⁴ Srov. Ministerstvo průmyslu a obchodu: Úvodní informace o energetické statistice v ČR. Citováno dne 1.7. 2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument1467.html>

Největší podíl z využívaných primárních zdrojů energie vykazují každoročně v České republice tuhá paliva a nukleární energie. Dohromady v celém sledovaném období tvořily více než 80% podíl na primárních energetických zdrojích⁵.

V roce 2004, tedy v roce přistoupení České republiky k Evropské Unii, byl podíl obnovitelných zdrojů na tuzemské spotřebě elektřiny zhruba 4%⁶. V přístupových smlouvách se Česká republika zavázala dosáhnout do roku 2010 osmiprocentního podílu obnovitelných zdrojů na tuzemské hrubé spotřebě elektřiny. K naplnění indikativního cíle bylo nutné vytvořit systém podpory, který při známých vysokých investičních nákladech vytvoří pro investory potřebné klima s dlouhodobou zárukou návratnosti vložených investic⁷. Legislativní změny se však projevovaly pouze pomalu. V roce 2005, tedy v roce přijetí zákona 180/2005 Sb., byl podíl obnovitelných zdrojů na tuzemské hrubé spotřebě elektřiny 4,5 %⁸. Mírný nárůst byl zaznamenán i v roce 2006, kdy bylo dosaženo 4,9%⁹ podílu. Naopak v roce 2007 došlo ke snížení podílu obnovitelných zdrojů oproti předchozímu roku a to na 4,7%¹⁰. V roce 2008 byl ale opět zaznamenán mírný nárůst podílu obnovitelných zdrojů na tuzemské spotřebě elektřiny a to na 5,2%¹¹. Z toho ale pouhých 0,02% připadlo na fotovoltaické elektrárny. V tomto období došlo k razantnímu navýšení finanční podpory pro výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů a to se projevilo na strmém nárůstu podílu v dalších letech. Již v roce 2009 dosahovat podíl obnovitelných zdrojů na tuzemské spotřebě elektřiny 6,8 %¹². (Největší podíl měly vodní elektrárny - 52,19%; následované biomasou - 30,00% podíl a bioplynem - 9,48% podíl; podíl větrných elektráren činil 6,19 % a solárních 0,11 %, což ale představuje procentuální nárůst 590 % oproti roku 2008).

⁵ Zdroj: statistika Ministerstva průmyslu a obchodu „Primární energetické zdroje 1995 – 2010“ Dostupná na <http://www.mpo.cz/dokument57026.html>

⁶ Zdroj: statistika Ministerstva průmyslu a obchodu „Primární energetické zdroje 1995 – 2010“

⁷ Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a změně některých zákonů

⁸ Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2005. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument22665.html>

⁹ Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2006. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument33817.html>

¹⁰ Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2007 Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument49291.html>

¹¹ Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2008 Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument64916.html>

¹² Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2009 Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument80034.html>

V roce 2010 podíl obnovitelných zdrojů energie konečné spotřebě elektřiny vzrostl na 8,3 %. Podíl obnovitelných zdrojů na výrobě tepla se pohyboval okolo 7 %. Největší nárůst ve výrobě elektřiny zaznamenaly fotovoltaické systémy, jejichž podíl se zvýšil o 10,32% oproti roku 2009 (tedy celkem na 10,43%)¹³.

Podobný byl i vývoj v roce 2011, kdy podíl zelené elektřiny na konečné spotřebě činil 10,28 %. Největší nárůst podílu na výrobě elektřiny zaznamenaly opět fotovoltaické systémy a to o téměř 20% oproti roku 2010. Celkem tedy bylo v roce 2011 ve fotovoltaických elektrárnách vyrobeno 30,11% elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Významný podíl na výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů měly tradičně vodní elektrárny (27,09%) a dále biomasa (23,25%) a bioplyn (12,82%). Na výrobě tepelné energie z obnovitelných zdrojů měla největší podíl opět biomasa (87,7%). Ostatní zdroje (tepelná čerpadla, biologicky rozložitelná část tuhého komunálního odpadu, bioplyn a solární termální systémy) nepřesáhly 5% podíl¹⁴.

Podrobný přehled podílu obnovitelných zdrojů na výrobě a spotřebě elektřiny v České republice v letech 2009 až 2011 je v příloze č. 1 k této diplomové práci.

¹³ Srov. MPO: Obnovitelné zdroje energie v roce 2010. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument91279.html>

¹⁴ Srov. ERÚ: ERV 5/2012, Oznámení o vyhodnocení podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektřiny a o očekávaném dopadu podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na celkovou cenu elektřiny pro konečné zákazníky. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: http://www.eru.cz/dias-browse_articles.php?parentId=338&offset=0

2. Právní úprava trhu s energiemi

Snahy o vytvoření evropské energetické politiky stály u samotného zrodu Společenství, a to prostřednictvím smluv o založení Evropského společenství uhlí a oceli a Evropského společenství pro atomovou energii. Navzdory hospodářským a geopolitickým změnám, ke kterým od té doby došlo, zůstávají i dnes nepominutelnou oblastí politiky Evropské Unie¹⁵.

Jako první zavedla na unijní úrovni podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/77/ES, o podpoře elektrické energie z obnovitelných zdrojů na vnitřním trhu s elektrickou energií. Lhůta pro transpozici této směrnice pro stávající členy EU byla k 1. květnu 2004. Pro Českou republiku se toto datum shodovalo s přistoupením k EU. Česká republika transformovala výše zmíněný předpis až zákonem č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a změně některých zákonů, který nabyl účinnosti dne 1. srpna 2005. Ve směrnici č. 2001/77/ES si státy Evropského Společenství vytyčily své cíle ohledně využívání obnovitelných zdrojů energie. Směrným cílem Společenství bylo dosáhnout podílu 12% obnovitelných zdrojů energie na hrubé domácí spotřebě elektřiny do roku 2010. V přístupových smlouvách k EU se Česká republika zavázala do roku 2010 dosáhnout osmiprocentního podílu.

Dne 29. dubna 2009 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/28/ES, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic č. 2001/77/ES a 2003/30/ES. Reakcí na změny v evropské legislativě pak byl v České republice zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a změně některých zákonů.

Problematiku podpory kombinované výroby elektřiny a tepla upravuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/8/ES ze dne 11. února 2004, o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií.

Do centra evropské činnosti staví energetiku i Lisabonská smlouva. V článku 194 Smlouvy o fungování Evropské unie se členské státy mimo jiné zavázaly

¹⁵ Srov. Evropská komise – Generální ředitelství pro komunikaci: Politiky Evropské Unie: Energetika. Brusel 2013. Citováno dne 2.7. 2013. Dostupné na: <http://europa.eu/pol/ener/flipbook/cs/index.html>

podporovat energetickou účinnost a úspory energie jakož i rozvoj nových a obnovitelných zdrojů energie.

2.1 Plánování v oblasti obnovitelných zdrojů energie

Členské státy jsou povinny zpracovávat koncepce, politiky a akční plány, v nichž podrobně popisují, jak hodlají naplnit předsevzaté cíle. Těmi nejvýznamnějšími dokumenty na poli energetického plánování jsou v České republice Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů, Státní energetická koncepce a Státní program na podporu úspor energie.

Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů (dále jen Národní akční plán) je dokument zpracovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu, ve kterém jsou popsány národní cíle pro podíl energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020 při výrobě elektřiny, vytápění a chlazení a v dopravě. Součástí je i předpokládaná trajektorie dosažení uvedených cílů. Plán je vypracován v souladu s Rozhodnutím Komise 2009/548/ES ze dne 30. června 2009, kterým se stanoví vzor pro národní akční plány pro energii z obnovitelných zdrojů. Národní akční plán České republiky předpokládá, že podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie bude v roce 2020 zhruba 14 %. Minimálním cílem zůstává podíl ve výši 13%. Národní akční plán také počítá s podílem energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě v dopravě ve výši 10,8 %. V České republice je na rozdíl od většiny „starých“ členských států plánován mírný růst spotřeby energie a to i přesto, že se počítá s dodatečnými úsporami vlivem podpory energetické efektivity¹⁶. Národní akční plán je zakotven v zákoně č.165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. Počínaje 30. dubnem 2014 a poté každé tři roky jsou členské státy navíc povinny předkládat vnitrostátní akční plán energetické účinnosti. V tomto plánu mají členské státy popsat významná opatření zaměřená na zvýšení energetické účinnosti a očekávané nebo dosažené úspory energie, včetně úspor při dodávkách, přenosu či přepravě a distribuci energie, jakož i v konečném využití energie s cílem splnit cíle energetické účinnosti podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2012/27/EU.

¹⁶ Srov. Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů. Citováno dne: 3.5.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument120572.html>

Státní energetická koncepce je koncepce pro efektivní využívání energie. Zpracovává ji Ministerstvo průmyslu a obchodu pro období 30 let. V ní jsou vyjádřeny cíle státu v energetickém hospodářství. Na základě této koncepce pak krajské úřady, Magistrát hlavního města Prahy a magistráty statutárních měst připravují územní energetické koncepce. Ty jsou součástí územně plánovací dokumentace. Územní energetická koncepce se zpracovává na období 20 let a v případě potřeby se doplňuje a upravuje. Územní energetická koncepce musí obsahovat i hodnocení využitelnosti obnovitelných a druhotných energetických zdrojů a kombinované výroby elektřiny a tepla, zvláště pak vhodnost vytápění a chlazení využívajících obnovitelné zdroje energie v místní infrastruktuře.

Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie je dokument, který dle §5 odst. 4 písm. g) a h) zákona č. 406/2000 Sb. každoročně zpracovává Ministerstvo průmyslu a obchodu po dohodě s Ministerstvem životního prostředí. V tomto dokumentu jsou vyjádřeny cíle v oblasti zvyšování účinnosti užití energie, snižování energetické náročnosti a využití obnovitelných a druhotných zdrojů v souladu s aktuální státní energetickou koncepcí a zásadami udržitelného rozvoje. K uskutečnění tohoto programu může Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytovat dotace ze státního rozpočtu. Mimo jiné i na osvětlu, výchovu, vzdělávání a poradenství v oblasti nakládání s energií, využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie, vědu, výzkum a vývoj v oblasti nakládání s energií, energetických úspor a využití obnovitelných a druhotných zdrojů.

2.2 Právní úprava trhu s energiemi v České republice

Česká právní úprava v oblasti energetiky je tvořena třemi hlavními zákonnými předpisy - zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích (též energetický zákon), zákonem č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, a zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie.

2.2.1 Energetický zákon

Zákon č. 458/2000 Sb. upravuje podmínky pro výrobu, přenos a distribuci elektřiny a plynu a obchodování s těmito komoditami, a také podmínky pro výrobu a rozvod tepelné energie. Zákon definuje podmínky trhu s elektřinou a plynem a práva a povinnosti jejich účastníků - výrobců, provozovatelů přenosové, přepravní a distribučních soustav a také zákazníků. Dále upravuje práva a povinnosti výrobců a spotřebitelů tepla. Zákon č. 458/2000 Sb. rovněž definuje obnovitelné zdroje energie, kombinovanou výrobu elektřiny a tepla a povinný výkup těchto energií. Výkonem státní správy v energetických odvětvích pověřuje Ministerstvo průmyslu a obchodu, Energetický regulační úřad a jako kontrolní orgán Státní energetickou inspekci.

2.2.2 Zákon o podporovaných zdrojích energie

Ustanovení zákona č. 165/2012 Sb. upravují podporu elektřiny, tepla a biometanu z obnovitelných zdrojů energie, druhotných energetických zdrojů, vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a decentrální výroby elektřiny. Dále jsou v něm upraveny podmínky pro vydávání, evidenci a uznávání záruk původu energie z obnovitelných zdrojů energie, podmínky pro vydávání osvědčení o původu elektřiny vyrobené z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla nebo druhotných zdrojů, financování podpory na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a tepla a odvod z elektřiny ze slunečního záření. Účelem tohoto zákona je v zájmu ochrany klimatu a ochrany životního prostředí podpořit využití obnovitelných zdrojů energie, druhotných zdrojů, vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, biometanu a decentrální výroby elektřiny, zajistit zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě primárních energetických zdrojů, přispět k šetrnému využívání přírodních zdrojů a k trvale udržitelnému rozvoji a vytvořit podmínky pro naplnění závazného cíle podílu energie z obnovitelných zdrojů energie na hrubé konečné spotřebě energie v České republice při současném zohlednění zájmů zákazníků na minimalizaci dopadů podpory na ceny energií.

2.2.3 Zákon o hospodaření energií

V rámci transpozice směrnice č. 2009/28/ES došlo i k rozsáhlé novelizaci zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií. Cílem tohoto zákona je zvyšování energetické účinnosti. V souladu s tímto předpisem mají fyzické i právnické osoby povinnost hospodárně nakládat s energií. Zákon dále stanovuje nároky na minimální energetickou účinnost pro výrobu energie a upravuje ukazatele pro energetickou náročnost budov, vytápění a přípravu teplé vody a zavádí povinnost provedení energetického auditu pro větší spotřebitele energie a také zpracování průkazů energetické náročnosti budov pro všechny novostavby a opravy větších budov.

Zákonem č. 165/2012 Sb. byla vlastníkům budov a stavebníkům nově uložena povinnost uvádět v průkazu energetické náročnosti budov i výsledky posouzení technické, ekologické a ekonomické proveditelnosti využití obnovitelných zdrojů energie a alternativních systémů, například tepelných čerpadel, solárních kolektorů nebo kombinované výroby elektřiny a tepla. U nových budov veřejné správy, kde je ekonomicky, technicky a ekologicky proveditelné instalovat obnovitelné zdroje energie je vlastník nebo stavebník budovy povinen tyto zdroje instalovat. Tato povinnost je splněna, i pokud má nově vybudovaná budova nulovou spotřebu energie anebo využívá dodávky tepelné energie ze soustavy zásobování tepelnou energií, pokud v této soustavě byla v předcházejícím roce vyrobena více než polovina tepelné energie z obnovitelných zdrojů. S účinností od 1. ledna 2015 bude povinnost instalovat obnovitelné zdroje energie u novostaveb nebo při zásadních změnách již existujících budov rozšířena na všechny stavebníky nebo vlastníky (popř. společenství vlastníků jednotek).

3. Veřejnoprávní fáze uvedení výroby do provozu

Tato kapitola má za úkol popsat předpoklady pro uvedení výroby do provozu, a to od počátku, tedy získání stavebního povolení až do okamžiku připojení k distribuční nebo přenosové síti. Krátce jsou zmíněny záruky a osvědčení původu, neboť se jedná o problematiku, která s dodávkou ekologicky šetrné energie blízce souvisí.

3.1 Řízení dle stavebního zákona

Plánování a výstavba výroben elektřiny a tepla probíhá dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Proces výstavby a uvedení do provozu se skládá z následujících částí: územní řízení, stavební řízení, zkušební provoz a kolaudace.

3.1.1 Územní rozhodnutí

Územní rozhodnutí povolující umístění výroby v konkrétní lokalitě je dle ustanovení § 77 zákona č. 183/2006 Sb. třeba zajistit v případě, že regulační plán (je-li vydán) vztahující se k dané lokalitě s výstavbou výroby nepočítá.

Územní rozhodnutí se vydává v územním řízení, které se zahajuje na návrh žadatele. K této žádosti stavebník přikládá v souladu s ustanovením § 86 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb.:

- doklady prokazující jeho vlastnické právo k pozemkům, na nichž má být výroba vybudována;
- rozhodnutí nebo závazná stanoviska dotčených orgánů, pokud byla obstarána před zahájením řízení;
- stanoviska vlastníků veřejné dopravní a technické infrastruktury; a
- dokumentaci záměru.

K žádosti musí být dále dle ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb. přiloženo stanovisko příslušného úřadu, vyžaduje-li záměr posouzení vlivu na životní prostředí.

Účastníky územního řízení jsou dle zákona č. 183/2006 Sb. žadatel (popřípadě vlastník pozemku, na kterém má být stavba realizována, není-li jím žadatel), obec a osoby, jejichž právo k sousedním stavbám nebo pozemkům může být územním rozhodnutím přímo dotčeno. Je-li to účelné, nařídí příslušný stavební úřad k projednání žádosti v souladu s ustanovením § 87 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. veřejné ústní jednání, které spojí s prohlídkou zamýšlené lokality, a to nejméně 15 dnů před konáním tohoto veřejného jednání. Žadatel musí bezodkladně po nařízení veřejného jednání zajistit, aby informace o jeho záměru byla vyvěšena na místě určeném stavebním úřadem, nebo na vhodném veřejně přístupném místě u lokality, v níž má být stavba realizována.

Stavební úřad je dle § 71 odst. 3 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád povinen vydat územní rozhodnutí do šedesáti dnů ode dne zahájení územního řízení. Územní rozhodnutí povolující umístění stavby je platné dva roky ode dne nabytí právní moci. Na základě odůvodněné žádosti může být doba jeho platnosti prodloužena. Během této doby je třeba zažádat o vydání stavebního povolení¹⁷.

3.1.2 Stavební povolení

Stavební povolení se vydává ve stavebním řízení dle § 109 až § 117 zákona č. 183/2006 Sb. Stavební řízení se zahajuje na žádost stavebníka o vydání stavebního povolení. K této žádosti musí stavebník v souladu s § 110 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb. přiložit:

- doklady prokazující jeho vlastnické právo nebo právo založené smlouvou k pozemku, na němž má být stavba realizována;
- projektovou dokumentaci;
- plán kontrolních prohlídek stavby;
- stanoviska či jiné doklady vyžadované zvláštními právními předpisy, pokud je stavebník obstaral již předem.

Účastníky stavebního řízení jsou stavebník (příp. vlastník stavby, na které má být stavba provedena nebo vlastník pozemku, na němž má být stavba realizována, není-li stavebníkem), vlastníci sousedních pozemků a osoby, které mají k sousedním

¹⁷ Žádost o vydání stavebního povolení může být podána již současně s žádostí o vydání územního rozhodnutí a za určitých podmínek může být řízení o žádosti o vydání stavebního povolení a územní řízení spojeno v jedno řízení.

pozemkům právo odpovídající věcnému břemeni, může-li být toto právo výstavbou výrobní přímo dotčeno.

Stavební úřad iniciuje v souladu s § 112 zákona č. 183/2006 Sb. jednání, které, je-li to účelné, spojí s prohlídkou zamýšlené stavební lokality, a uvědomí nejméně 10 dnů předem o jeho konání účastníky řízení, kteří jsou mu známi. Od prohlídky lokality i ústního jednání může stavební úřad upustit, jsou-li mu dobře známy poměry staveniště a žádost poskytuje dostatečný podklad pro vydání stavebního povolení.

Stavební povolení je stavební úřad dle § 71 odst. 3 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb. povinen vydat do 60 dnů ode dne zahájení stavebního řízení (příp. do 30 dnů, upustí-li stavební úřad od ústního jednání). Zahájit výstavbu výrobní na základě stavebního povolení pak lze do 2 let od nabytí jeho právní moci, uvedená lhůta může být stavebním úřadem prodloužena. Stavební povolení je možné nahradit uzavřením veřejnoprávní smlouvy mezi stavebníkem a stavebním úřadem nebo certifikátem autorizovaného inspektora.

Jsou-li podmínky v území jednoznačné, zejména je-li pro území schválen územní plán nebo regulační plán, může stavební úřad dle § 78 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. spojit územní a stavební řízení v jedno.

3.1.3 Kolaudační souhlas

Před uvedením výrobní do provozu je nutné získat kolaudační souhlas s užíváním stavby. Kolaudační souhlas se vydává na žádost stavebníka. Stavební úřad je dle § 122 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb. povinen do 15 dnů ode dne doručení této žádosti stanovit termín provedení závěrečné kontrolní prohlídky stavby a současně uvést, které doklady je při ní stavebník povinen předložit. Při závěrečné prohlídce stavební úřad zkoumá zejména, zda byly dodrženy podmínky pro výstavbu stanovené ve stavebním povolení a zda je stavba provedena v souladu se schválenou projektovou dokumentací. Od závěrečné prohlídky může stavební úřad v souladu s § 122 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. upustit, doloží-li stavebník žádost o vydání kolaudačního souhlasu certifikátem autorizovaného inspektora.

Neshledá-li stavební úřad žádné rozpory se stavebním povolením, projektovou dokumentací a právními předpisy, vydá kolaudační souhlas.

3.2 *Autorizace*

Pokud se jedná o výstavbu výroby elektřiny o celkovém instalovaném výkonu 100 kW a více, musí stavebník v rámci stavebního řízení v souladu s § 30a zákona č. 458/2000 Sb. předložit také autorizaci pro výstavbu zdroje elektřiny, kterou uděluje Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Při posuzování výkonu je rozhodující součtový výkon. Např. kotelna se dvěma kogeneračními jednotkami po 55 kW již autorizaci mít musí¹⁸. O udělení autorizace rozhoduje Ministerstvo průmyslu a obchodu na základě písemné žádosti stavebníka. Na udělení autorizace nemá stavebník právní nárok. Při rozhodování o udělení autorizace jsou dle § 30a odst. 2 č. 458/2000 Sb. posuzovány následující parametry:

- soulad se státní energetickou koncepcí;
- soulad s Národním akčním plánem pro energii z obnovitelných zdrojů;
- soulad s plánem rozvoje sítí;
- umístění výroby elektřiny;
- použité primární zdroje energie;
- energetická účinnost výroby elektřiny;
- dopad na bezpečný a spolehlivý provoz elektrizační soustavy;
- finanční předpoklady žadatele k výstavbě výroby elektřiny;
- bezpečnost osob a majetku;
- bezpečnost dodávek elektřiny;
- úroveň očekávané budoucí poptávky po elektřině; a
- vliv výroby elektřiny na zajištění rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou elektřiny.

Žádost musí kromě údajů ohledně procesu výstavby a technických specifikací zamýšleného zařízení obsahovat vyjádření provozovatele přenosové soustavy nebo provozovatele distribuční soustavy o zajištění systémových služeb a o vlivu na bezpečnost a spolehlivost provozu elektrizační soustavy a vyjádření operátora trhu o

¹⁸ Srov. Ministerstvo průmyslu a obchodu – portál MPO-EFEKT.cz. Internetová poradna I-EKIS. Citováno 7.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo-efekt.cz/cz/ekis/i-ekis/32883>

vlivu výroby elektřiny na zajištění rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou elektřiny a plynu a na naplňování cílů Národního akčního plánu pro energii z obnovitelných zdrojů. Dále je žadatel povinen prokázat finanční předpoklady k výstavbě výroby elektřiny.

Udělená autorizace je přenosná pouze se souhlasem Ministerstva průmyslu a obchodu. Autorizace zaniká, pokud její držitel do 3 let (u výstavby výroby s instalovaným výkonem do 100 MW) respektive do 5 let (u výroben s instalovaným výkonem 100 MW a více) nepožádá o vydání územního rozhodnutí dle § 77 zákona č. 183/2006 Sb.

3.3 Povolovací řízení před orgány ochrany životního prostředí

Při povolování výstavby zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů je často potřeba se vypořádat problémem vlivu těchto zařízení na životní prostředí. Tato kapitola se zabývá problematikou zásahů do krajinného rázu a zemědělského půdního fondu.

3.3.1 Ochrana krajinného rázu

Problematickým bodem povolovacího řízení k výstavbě je posuzování zásahů do krajinného rázu. Ochrana krajinného rázu je upravena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dle § 12 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. je krajinný ráz přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Z důvodu zachování krajinného rázu tak zásahy do něj mohou být prováděny pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody. § 12 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. dále uvádí, že stavby lze umístit a povolit pouze s ohledem na zachování:

- významných krajinných prvků;
- zvláště chráněných území;
- kulturních dominant krajiny; a
- harmonického měřítka a vztahů v krajině.

Krajinný ráz se dle § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. neposuzuje, pokud má být stavba umístěna v zastavěném území a plochách, pro které je územním nebo

regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.

Zejména výstavba a provoz větrných a solárních elektráren, které jsou umístovány na volných plochách (tzv. solární parky), vyžadují velký zábor plochy nebo představují výraznou výškovou dominantu. Díky tomu se mohou dostat do konfliktu se zákonem chráněnými hodnotami krajinného rázu. K sjednocení a usnadnění rozhodování orgánů ochrany životního prostředí vydalo Ministerstvo životního prostředí Metodický návod, který stanovuje postup zpracování preventivní studie, která vymezuje zájmy ochrany přírody a krajiny v regionálním měřítku a vymezuje území, v nichž je výstavba větrné nebo fotovoltaické elektrárny nevhodná (červená zóna), spíše nevhodná (žlutá zóna) a území podmíněčně vhodná (zelená zóna)¹⁹.

V případě, že větrná anebo fotovoltaická elektrárna má být umístěna v červené zóně, bude výstavba s největší pravděpodobností v povolovacím procesu vyloučena. Pokud se záměr nachází ve žluté zóně, bude nutné počítat s významnými omezeními výstavby z titulu ochrany přírody a krajiny. Stanovisko orgánu ochrany přírody v této zóně bude spíše záporné, ale může být i kladné. Nachází-li se záměr v zelené zóně, znamená to, že v preventivní studii nejsou předvídaný překážky pro výstavbu větrné anebo fotovoltaické elektrárny. Neznamená to však, že žadatel má nárok na kladné stanovisko orgánu ochrany přírody a krajiny²⁰.

Na základě hodnocení charakteristik krajinného rázu v dané zóně pak v případě povolení umístění větrné anebo fotovoltaické elektrárny může orgán ochrany přírody v povolení stanovit omezení týkající se mimo jiné:

- maximální výšky tubusu u větrné elektrárny;
- maximální krajinářsky únosné kapacity území (tj. počet větrných elektráren);
- maximální počet větrných elektráren v jedné kompaktní skupině; a
- plochu fotovoltaické elektrárny.

¹⁹ Srov. Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny, Věstník MŽP, listopad 2009, částka 11. Dostupné na: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515EECC12576720052136D/\\$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515EECC12576720052136D/$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf).

²⁰ Srov. Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny, Věstník MŽP, listopad 2009, částka 11. Dostupné na: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515EECC12576720052136D/\\$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515EECC12576720052136D/$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf).

Pokud žadatel žádá o umístění větrné anebo fotovoltaické elektrárny do oblasti, která nebyla zařazena do zón, rozhoduje orgán ochrany přírody v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. Za použití správního uvážení zhodnotí, zda posuzovaný záměr může mít negativní vliv na krajinný ráz.

K postupu orgánu ochrany přírody při udělování souhlasů s výstavbou Nejvyšší správní soud judikoval: *„Aby orgán ochrany přírody mohl tento souhlas udělit, musí posoudit dvě dílčí otázky: za první, zda posuzovaná činnost může snížit či změnit krajinný ráz (tj. zejména přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určitého místa či oblasti), a – pokud je odpověď na tuto otázku kladná – za druhé, zda taková změna či snížení mj. nevyklučují zachování kulturních dominant krajiny a harmonické měřítko a vztahy v krajině.“*²¹

V povolovacím řízení se zájem na ochranu přírody často střetává s dalšími zájmy. Například ekonomickými. Tyto další zájmy však nemohou dle judikatury Nejvyššího správního soudu převážet nad zájmem ochrany krajinného rázu v případě, že je plánovaný zásah zjevně svou povahou excesivní, tj. zasahuje-li do krajinného rázu zcela nepřiměřeně a existují-li přijatelná alternativní řešení: *„Zohlednění ekonomického přínosu je tedy namístě pouze tehdy, pokud navrhovaná stavba zasahuje do krajinného rázu co možná nejméně. Pokud je vliv na krajinný ráz příliš velký, není možné jej vyvážit o to větším ekonomickým přínosem, lze-li najít alternativní řešení zasahující do krajinného rázu méně, a přitom ještě z hlediska hospodárnosti vhodné. Nestanoví tedy povinnost, aby v každém jednotlivém případě, bez ohledu na povahu a rozsah zasažení krajinného rázu, bylo zkoumáno, zda ekonomický přínos stavby nevyvažuje zásah do krajinného rázu. Je však samozřejmě na místě hledání kompromisního řešení. Opačný výklad ustanovení § 1 zákona č. 114/1992 Sb. by proto nebyl výkladem účelovým (teleologickým), nýbrž naopak výkladem účel popírajícím. ... Jinými slovy, posouzení ekonomických přínosů není v řízení podle ustanovení § 12 odst. 2 cit. zákona rovnocennou otázkou ve vztahu k vlastnímu zkoumání možnosti snížení či ovlivnění krajinného rázu. Jde o otázku podružnou, která nemůže hrát v případech významného dotčení krajinného rázu rozhodující roli.“*²²

Jak vyplývá i z výše uvedených rozhodnutí, zásadním úkolem orgánu ochrany přírody je posoudit, kdy je zásah do krajinného rázu natolik intenzivní, že je dán důvod

²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.7.2009, sp. zn. 6 As 14/2009 - 66

²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2007, sp. zn. 2 As 35/2007-75

vydat nesouhlas ke konkrétnímu záměru, nebo negativní stanovisko v rámci přípravy územně plánovací dokumentace. V opačném případě vydá orgán souhlasné stanovisko.

3.3.2 Ochrana zemědělského půdního fondu

Většina výroben elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů je závislá na výskytu těchto zdrojů a tyto výroby a proto nelze v krajině umísťovat tak, aby nebyl zasažen zemědělský půdní fond²³.

Zemědělský půdní fond je dle § 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou ze složek životního prostředí. Z toho důvodu je nutné zemědělský půdní fond chránit a plocha z něj smí být odnímána jen v nezbytných případech.

Zábor (tzv. odnětí) zemědělského půdního fondu je možné uskutečnit jen se souhlasem orgánu ochrany zemědělského půdního fondu. Zásady pro odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu jsou stanoveny v § 4 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu a jsou to:

- co nejméně narušovat organizaci zemědělského půdního fondu, hydrologické a odtokové poměry v území a síť zemědělských účelových komunikací;
- odnímat jen nejnútnejší plochu zemědělského půdního fondu;
- při umísťování směrových a liniových staveb co nejméně ztěžovat obhospodařování zemědělského půdního fondu; a
- po ukončení povolení nezemědělské činnosti neprodleně provést takovou terénní úpravu, aby dotčená půda mohla být rekultivována a byla způsobilá k plnění dalších funkcí v krajině podle schváleného plánu rekultivace.

Prostředky ochrany zemědělského půdního fondu se uplatní při povolování staveb v rámci pořizování územně plánovací dokumentace a v územním řízení před vydáním územního souhlasu.

Při tvorbě územně plánovací dokumentace uplatňují orgány ochrany zemědělského půdního fondu svá stanoviska. V nich hodnotí, zda se pořizovatel

²³ Srov. Ministerstvo životního prostředí: Obnovitelné zdroje energie - Povolovací proces, Citováno dne: 3.6.2013. Dostupné na: http://biom.cz/upload/6e01d6d4c4835ec93cda508772f3bf6e/oze_povolovaci_proces.pdf

dokumentace při jejím zpracování řídil zásadami ochrany zemědělského půdního fondu, uvedenými v § 4 zákona č. 334/1992 Sb., a dále, zda navrhl a zdůvodnil takové řešení, které je z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu nejvýhodnější.

Dokumentaci orgán hodnotí dle metodického pokynu Ministerstva životního prostředí ze dne 1. 10. 1996, č. j. OOLP/1067/96 o odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu. V úvahu se berou zejména následující kritéria:

- dosavadní využití ploch nezemědělské půdy v řešeném území;
- využití zemědělské půdy na nezastavěných částech stavebních pozemků a enkláv zemědělské půdy v zastavěném území obce;
- využití ploch, které byly pro potřeby rozvoje sídel orgánem ochrany zemědělského půdního fondu již odsouhlaseny v dosavadní schválené dokumentaci;
- ovlivnění hydrologických a odtokových poměrů;
- kvalita zemědělské půdy;
- další údaje o řešeném území prokazující nezbytnost požadavku na odnětí zemědělské půdy (počet obyvatel, účelové využití ploch, navržené řešení lokalit apod.); a
- důsledky navrhovaného řešení.

Souhlas s odnětím plochy ze zemědělského půdního fondu je dle § 9 zákona č. 334/1992 Sb. nezbytným předpokladem vydání územního rozhodnutí pro záměry, které se dotýkají zemědělského půdního fondu. Orgán ochrany zemědělského půdního fondu posoudí, zda je záměr v souladu se zásadami ochrany zemědělského půdního fondu dle § 4 a následujících, zákona č. 334/1992 Sb. Dojde-li k závěru, že půda může být odňata, vydá k tomu souhlas, jehož součástí je mimo jiné plán rekultivace. V souhlasu orgán dále stanoví výši odvodů za odnětí zemědělského půdního fondu dle § 11 zákona č. 334/1992 Sb. a uloží omezení ve prospěch ochrany půdního fondu.

3.4 Licence k výrobě elektrické a tepelné energie

Dalším krokem v realizaci záměru vyrábět ekologicky šetrnou elektřinu nebo teplo je získání příslušné licence. Právní úprava žádostí o licence a rozhodování o nich je upravena v zákoně č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní

správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů a ve vyhlášce Energetického regulačního úřadu č. 465/2005 Sb., o podrobnostech udělování licencí pro podnikání v energetických odvětvích. Pro proces vyřizování žádostí o licence a rozhodování o nich platí zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Výroba elektřiny nebo tepelné energie je předmětem podnikání v energetických odvětvích. Licence na výrobu elektřiny nebo tepelné energie se uděluje maximálně na 25 let. Pokud má výroba elektřiny nebo tepla kratší životnost než 25 let, je možné udělit licenci maximálně na dobu životnosti zařízení.

Licenci uděluje výrobci na základě žádosti Energetický regulační úřad. Základními předpoklady pro udělení licence jsou v souladu s § 5 zákona č. 458/2000 Sb. dosažení věku 18 let, úplná způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. V případě, že žadatelem je právnická osoba musí tyto tři základní požadavky splňovat členové jejího statutárního orgánu.

Podnikatelé v energetických odvětvích musejí splňovat předpoklad odborné způsobilosti v souladu s § 5 odst. 5 zákona č. 458/2000 Sb. Odbornou způsobilost nemusí prokazovat výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů do instalovaného výkonu 20 kW.

Žadatelé musí také splňovat majetkoprávní, finanční a technické předpoklady udělení licence. Majetkoprávním předpokladem je zejména majetkový vztah k zařízení, které bude využíváno pro výkon licencované činnosti²⁴. Majetkový vztah musí být doložen na úrovni vlastnictví nebo užívacího práva k předmětnému energetickému zařízení²⁵.

Finančními předpoklady se v souladu s § 5 odst. 6 zákona č. 458/2000 Sb. rozumí schopnost žadatele finančně zabezpečit provozování činnosti, na kterou je vyžadována licence a schopnost zabezpečit současné i budoucí závazky nejméně na období 5 let²⁶. Finanční předpoklady není povinen prokazovat žadatel – výrobce elektřiny, pokud bude instalovaný elektrický výkon výroby nižší než 200 kW a žadatel – výrobce tepelné energie, pokud bude instalovaný tepelný výkon zdroje tepelné energie

²⁴ Srov. Energetický regulační úřad: Informace pro žadatele i licenci. Citováno dne: 1.7. 2013. Dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=222

²⁵ Srov. Energetický regulační úřad: Informace pro žadatele i licenci. Citováno dne: 1.7. 2013. Dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=222

²⁶ Srov. Energetický regulační úřad: Informace pro žadatele i licenci. Citováno dne: 1.7. 2013. Dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=222

nižší než 1 MW. Dle § 5 odst. 6 zák. č. 458/2000 Sb. není finančně způsobilý ten žadatel o licenci, který má evidovány nedoplatky na daních, clech a poplatcích, pojistném na sociálním zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a na pokutách.

Technickými předpoklady pro udělení licence se rozumí zejména příslušná povolení a souhlasy stavebního úřadu.

Za předpokladu, že provozovatel výroby splnil veškeré předpoklady stanovené zákonem č. 458/2000 Sb. a doložil Energetickému regulačnímu úřadu požadované dokumenty, rozhodne Energetický regulační úřad v souladu s § 71 odst. 3 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, o jeho žádosti o udělení licence na výrobu elektřiny nebo tepelné energie nejpozději do 30 dnů od podání žádosti.

3.5 Přístup k rozvodným sítím

Aby mohlo dojít k přenosu a následnému prodeji elektrické energie, je nutné již existující výrobu připojit k rozvodným sítím. I v této oblasti požívají výrobci energie z obnovitelných zdrojů jistá privilegia oproti těm, kteří využívají konvenční zdroje.

Pravidla ohledně připojení k elektrizační soustavě jsou upravena v zákoně č. 458/2000 Sb. a vyhlášce Energetického regulačního úřadu č. 51/2006 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě.

V souladu s § 23 odst. 1 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb. má výrobce elektřiny právo připojit své zařízení k elektrizační soustavě, pokud splňuje podmínky připojení k přenosové soustavě nebo k příslušné distribuční soustavě a obchodní podmínky stanovené v Pravidlech provozování přenosové soustavy nebo v Pravidlech provozování distribuční soustavy. Právu výrobce na připojení odpovídá dle § 24 odst. 10 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb. povinnost provozovatele přenosové soustavy, resp. dle § 25 odst. 10 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb. povinnost provozovatele distribuční soustavy, výrobce na jeho žádost připojit.

Provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy je dle § 7 zákona č. 165/2012 Sb. povinen přednostně připojit k přenosové soustavě nebo k distribuční soustavě výrobu elektřiny z obnovitelných nebo druhotných zdrojů energie. Právo na přednostní připojení k přenosové a distribuční soustavě a přednostní

zajištění dopravy vyrobené elektřiny těmito soustavami má v souladu s § 32 zákona č. 458/2000 Sb. i výrobce elektřiny provozující zařízení pro vysokoúčinnou kombinovanou výrobu elektřiny a tepla. Povinnost připojit výrobu nevzniká, pokud výroba nemá dostatečnou kapacitu pro přenos nebo distribuci anebo pokud by byl připojením výroby do soustavy ohrožen spolehlivý provoz elektrizační soustavy.

Podmínkami připojení výroby k přenosové soustavě nebo distribuční soustavě jsou dle § 3 vyhlášky č. 51/2006 Sb.

- podání žádosti o připojení;
- uzavření smlouvy o připojení mezi žadatelem a provozovatelem přenosové soustavy nebo provozovatelem distribuční soustavy; případně
- předložení studie připojitelnosti.

V žádosti o připojení se povinně uvádějí údaje o výrobcí (obchodní firma, údaje o zápisu v obchodním rejstříku, jméno a příjmení u podnikatelů nezapsaných v obchodním rejstříku, kontaktní údaje, adresa pro doručování), o zařízení (umístění výroby elektřiny, druh výroby elektřiny, charakter výroby elektřiny) a požadovaný termín připojení.

V závislosti na velikosti instalovaného výkonu mají žadatelé povinnost dokládat další dokumenty. Provozovatelé výroben s instalovaným výkonem od 30 kW do 5 MW včetně k žádosti přikládají územně plánovací informace o podmínkách vydání územního rozhodnutí, ze které je zřejmé, zda je výstavba výroby elektřiny v souladu s územně plánovací dokumentací. Provozovatelé výroben s instalovaným výkonem nad 5 MW přikládají k žádosti územně plánovací informace o podmínkách vydání územního rozhodnutí. Provozovatelé výroben s instalovaným výkonem nad 0,5 MW mají navíc povinnost přiložit harmonogram přípravy výstavby výroby elektřiny.

Od 1. dubna 2010, kdy vstoupila v účinnost vyhláška č. 81/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 51/2006 Sb. jsou žadatelé povinni dokládat souhlas vlastníka nemovitosti s umístěním výroby elektřiny na jeho nemovitosti. Tato podmínka se uplatní pouze v případě, kdy žadatel není současně vlastníkem nemovitosti, na níž má být výroba elektřiny umístěna. Požadavek na předložení souhlasu vlastníka reaguje na

situaci, kdy v minulosti byly udělovány souhlasy s připojením výroben elektřiny, jež se nacházely na cizích pozemcích, bez vědomí jejich vlastníků²⁷.

V případě, že zařízení, o jehož připojení žadatel žádá, bude mít vliv na spolehlivost provozu přenosové soustavy nebo distribuční soustavy, nebo pokud žadatel žádá o připojení zařízení k napěťové hladině vysokého napětí a vyšších, je žadatel povinen dle § 3 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 51/2006 Sb. k žádosti o připojení přiložit studii o připojitelnosti. Již před novelizací provedenou vyhláškou č. 81/2010 Sb. byly tyto studie používány, ale nechávali si je zpracovávat většinou sami provozovatelé distribučních soustav, aby měli přesný přehled o volné kapacitě své soustavy²⁸. Dle platné právní úpravy může být povinnost zpracovat studii o připojitelnosti uložena žadateli o připojení, který také ponese náklady na zpracování takové studie.

Nejsou-li dány důvody pro odmítnutí žádosti o připojení výrobní k distribuční soustavě, předloží provozovatel distribuční soustavy žadateli do 30 dnů od podání úplné žádosti o připojení nebo ode dne předání studie o připojitelnosti (pokud byla vyžádána) žadateli návrh smlouvy o připojení nebo návrh smlouvy o smlouvě budoucí o připojení. V případě, že žadatel žádá o připojení do hladiny vysokého nebo velmi vysokého napětí, lhůta pro předložení návrhu je 60 dní. Provozovatel přenosové soustavy má na předložení návrhu smlouvy (příp. smlouvy o smlouvě budoucí) o připojení k přenosové soustavě 90 dní od podání úplné žádosti o připojení nebo ode dne předání studie o připojitelnosti. Provozovatel dále v návrhu smlouvy určí lhůtu, v níž musí být smlouva o připojení žadatelem přijata. Tato lhůta smí být stanovena na max. 30, resp. 60 dní. Pokud by v takto stanovené lhůtě nedošlo k uzavření smlouvy o připojení, rezervace kapacity v soustavě pro žadatele zaniká.

Po uzavření smlouvy o připojení musí žadatel uhradit zálohu na podíl na oprávněných nákladech na připojení jeho zařízení k elektrizační soustavě, přičemž tato záloha může dosahovat maximální výše 50 mil. Kč. Novelizací byla odstraněna dřívější právní nejistota, pokud jde o termín připojení solární elektrárny k elektrizační soustavě. Vyhláška původně neobsahovala ustanovení, které by jednoznačně stanovilo, v jakém

²⁷ Srov. ČEZ: Připojovací podmínky pro výrobní elektřiny pro připojení na síť ČEZ Distribuce, a.s. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: http://www.cezdistribuce.cz/edee/content/file-other/distribuce/technicke-informace/cezdistribuce_pripojovacipodminkyve_201206_preview7.pdf

²⁸ Srov. Novela vyhlášky 51/2006 Sb. o podmínkách připojení k elektrizační soustavě. Citováno dne 25.5.2013. Dostupné na: <http://www.tzb-info.cz/105959-novela-vyhlasiky-51-2006-sb-o-podminkach-pripojeni-k-elektrizacni-soustave>

časovém období od podpisu smlouvy o připojení je provozovatel distribuční či přenosové soustavy povinen žadatele k elektrizační soustavě připojit. V praxi pak provozovatelé určovali velmi rozdílné termíny připojení. Někteří provozovatelé sítí nabízeli připojení do 3, jiní dokonce až do 14 měsíců²⁹. Novelizovaná vyhláška v tomto ohledu jednoznačně stanoví, že provozovatel připojí žadatele do 180 dní od podpisu smlouvy o připojení, popř. do 1 roku, jde-li o výrobu elektřiny s instalovaným výkonem nad 30 kW. Termíny pro připojení zařízení využívajících jiné obnovitelné zdroje než sluneční záření vyhláška nestanoví.

Náklady na připojení hradí v souladu s § 23 odst. 2 písm. a zák. 458/2000 Sb. výrobce.

3.6 Záruky a osvědčení původu

Po úspěšném připojení dodává výrobce svou elektřinu vykupujícímu v souladu se smlouvou o výkupu. K prokázání, že se jedná o ekologicky šetnou elektřinu, slouží tzv. záruky původu. Ty jsou potřeba, aby byla zaručena transparentnost obchodování s elektřinou z obnovitelných zdrojů. Záruky původu byly zavedeny směrnicí č. 77/2001/EC a tuto úpravu převzala i směrnice č. 28/2009/ES. Podobné označení původu se vydává i pro elektřinu z kombinované výroby tepla a elektřiny. To na evropské úrovni stanovuje směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/8/ES ze dne 11. února 2004, o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií. V Českém platném právu problematiku záruk původu elektřiny z obnovitelných zdrojů i z kombinované výroby elektřiny a tepla³⁰ upravuje zákon č. 165/2012 Sb.

Záruku původu elektřiny z obnovitelných zdrojů vydává v souladu s § 45 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb. v elektronické podobě operátor trhu na základě elektronické žádosti výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů. Výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů může požádat o vydání záruky původu nejpozději do 12 měsíců od uskutečnění výroby elektřiny. Výrobna elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, pro kterou je vydání záruky původu požadováno, musí být registrovaná u operátora trhu nejméně po

²⁹ Srov.: Zejda D.: Nová právní úprava solární energetiky, 24.06.2010. Dostupné na: <http://www.stavebni-forum.com/en/article/17191/nova-pravni-uprava-solarni-energetiky/>

³⁰ v případě kombinované výroby elektřiny a tepla je užíván termín „osvědčení původu“

období, za které je vydání záruky původu požadováno. Výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů, který podal žádost o vydání záruky původu, je povinen předat elektronickou formou operátorovi trhu úplné a pravdivé informace nutné k vydání záruky původu a údaje sloužící k jejich ověření a zajistit na základě žádosti operátora trhu ověření nezbytných údajů a hodnot nutných k vydání záruky původu. Operátor trhu žádost předá k vyjádření příslušnému provozovateli distribuční soustavy a na základě jeho odsouhlasení vystaví záruku původu. Pokud je výrobná připojena do sítě přenosové soustavy nebo výrobce neuplatňuje podporu a nemá s příslušným provozovatelem distribuční smlouvy uzavřenou smlouvu na poskytování příspěvku z obnovitelných zdrojů energie, provozovatel distribuční soustavy žádost neověřuje a záruka původu se vystaví na základě naměřených hodnot z příslušného předávacího místa výroby. Záruky původu, které byly vystaveny v jiném členském státě Evropské unie, jsou dle § 45 odst. 5 zákona č. 165/2012 Sb. platné i v České republice. Operátor trhu tyto záruky prověřuje, jen pokud existují pochybnosti o jejich správnosti nebo pravosti.

Osvědčení o původu elektřiny vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla nebo z druhotných zdrojů („Osvědčení“) dle § 46 zákona č. 165/2012 Sb. slouží k prokazování schopnosti zařízení vyrábět elektřinu z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla nebo z druhotných zdrojů. Splnění předpokladů pro vydání osvědčení se dokládá Ministerstvu průmyslu a obchodu. V případě splnění požadavků vydá Ministerstvo průmyslu a obchodu výrobcí Osvědčení.

3.7 Shrnutí

Cílem právní úpravy zákona č. 165/2012 Sb. je rozvoj výroby elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů energie. Předpisy stavebního práva a práva životního prostředí určují meze tohoto rozvoje. Při udělování povolení správní orgán posuzuje protichůdné záměry, které však mají stejný cíl: ochranu životního prostředí. A to buď instalací ekologicky šetrných technologií anebo nezasahováním do dané lokality. I přes metodické návody je nutné posuzovat jednotlivé záměry individuálně, aby byl zachován růst podílu elektřiny a tepla vyrobené z obnovitelných zdrojů, ale nedocházelo k nadměrným negativním zásahům do přírody.

Udělování licencí a omezení daná vyhláškou 51/2006 Sb. mají za cíl zamezit nekontrolovatelnému nárůstu počtu výrobců a s tím i dodávané kapacity, což by mohlo ohrozit stabilitu sítě a zásobování konečných zákazníků.

Účelem vydávání záruk a osvědčení původu je informování konečného zákazníka o tom, jaký podíl spotřebované elektřiny byl vyroben ekologicky šetrným způsobem. V souvislosti s otevíráním vnitřního trhu s elektřinou mají spotřebitelé možnost zvolit si dodavatele elektřiny. V západních státech Evropské Unie již existují dodavatelé, kteří nabízejí pouze elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie. Odběratelům je tak dána možnost pokrýt veškerou svoji spotřebu elektřiny šetrně k přírodě³¹.

³¹ Srov. Naturstrom AG. Citováno dne 2.7.2013. Dostupné na: <http://www.naturstrom.de/>

4. Finanční podpora alternativních zdrojů energie

Investice do nových technologií jsou velmi finančně nákladné a nikdy není úplně jisté, zda se investice vrátí a v jakém časovém horizontu. Aby bylo podnikání v oblasti alternativních zdrojů výnosné a byla zaručena návratnost vstupních investic je nutné tuto oblast subvencovat. Tato část popisuje finanční podporu garantovanou výrobcům elektřiny a tepla zákonem č. 165/2012 Sb. V kapitole se zaměřuji zejména na podporu elektřiny z obnovitelných a druhotných zdrojů. Okrajově je zmíněna podpora kombinované výroby elektřiny a tepla.

4.1 Podmínky přiznání finanční podpory

Nárok na finanční podporu je vázán na splnění zákonných podmínek. Ty se týkají zejména nároků na použité technologie a typ primárního zdroje energie. Tyto podmínky jsou popsány v této kapitole.

4.1.1 Podmínky podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie

V souladu s úpravou obsaženou v zákoně č. 165/2012 Sb. mají nárok na podporu výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů ve výrobnách elektřiny na území České republiky, které jsou připojené k elektrizační soustavě České republiky. Podpora se pro jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů stanovuje odlišně podle Národního akčního plánu až do roku 2020. V případě, že by produkce elektřiny z obnovitelných zdrojů dosáhla vyšší hodnoty než hodnoty obsažené v Národním akčním plánu, podpora se pro následující kalendářní rok nestanoví. Podpora se taktéž nevyplácí za elektřinu dodanou do elektrizační sítě neoprávněně.

Pro různé obnovitelné zdroje energie platí různé podmínky pro přidělení podpory. S výjimkou elektřiny získané z energie slunečního záření, větru, vody a geotermální energie je podpora určena pouze těm výrobnám, které splňují požadavky na minimální účinnost užití energie. Tu specifikuje vyhláška č. 441/2012 Sb., o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie. Vázání podpory na splnění požadavků na minimální účinnost užití energie je potřebné, aby nedocházelo

k plýtvání³². U geotermální energie, energie slunce, větru a vody nedochází k jejich spotřebovávání a z toho důvodu také nemůže docházet k plýtvání s nimi. Proto výroby, které využívají tyto zdroje, nemusí splňovat požadavky na minimální účinnost užití energie. Navíc u těchto zdrojů existují technické a přírodní překážky, které v řadě případů limitují buď zvýšení účinnosti anebo neumožňují společnou výrobu elektřiny a tepla³³.

Kromě nároků na minimální účinnost jsou na elektřinu vyrobenou z biomasy, biologicky rozložitelné části komunálního odpadu a biokapalin kladeny tyto další specifické požadavky, které jsou podmínkou pro přidělení podpory.

Elektřina z biomasy nebo biokapalin je podporována pouze pokud byla vyrobena v zařízení na kombinovanou výrobu elektřiny a tepla. U biomasy výše podpory závisí i na druhu biomasy. Například na tom, zda se jedná o zbytkový produkt (třeba po těžbě dřeva), nebo o cíleně pěstovanou biomasu.

Elektřina vyrobená z bioplynu je předmětem podpory pouze za podmínky, že byla vyrobena v kombinované výrobě elektřiny a tepla a že užitý bioplyn vznikl alespoň z 30% z jiné biomasy než cíleně pěstované na orné půdě a na travním porostu. Zároveň musí při výrobě být využito alespoň 50% primární energie biomasy, ze které byl bioplyn vyroben.

Elektřina vyrobená z energie slunečního záření je dle § 4 odst. 5 písm. d zákona č. 165/2012 Sb. podporována pouze pokud pochází z výroby elektřiny s instalovaným výkonem do 30 kW, která je umístěna na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem, která je evidována v katastru nemovitostí.

4.1.2 Podmínky podpory elektřiny z druhotných zdrojů energie

Předmětem podpory je elektřina vyrobená v kombinované výrobě elektřiny a tepla ve výrobnách, které využívají druhotné zdroje energie a které splňují požadavky na minimální účinnost energie stanovené vyhláškou č. 441/2012 Sb., o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie. V případě

³² Srov. Pražská energetika, a. s.: Uvedení OZE do provozu a přiznání nároku na podporu. Citováno dne: 19.4.2013. Dostupné na: <http://www.predistribuce.cz/distribuce/co-delat-kdyz/chci-prispevek-na-elektrinu-z-kvet-oze/uvadeni-oze-do-provozu-a-priznani-naroku-na-podporu.html>

³³ Srov. Teplárenské sdružení České republiky: Kombinovaná výroba elektřiny a tepla (KVET) - proč je výhodná. Citováno dne: 4.7.2013. Dostupné na: <http://www.kombinovana-vyroba.cz/?id=0515#k2>

elektřiny vyrobené spalováním komunálního odpadu se podpora vztahuje pouze na elektřinu vyrobenou z biologicky nerozložitelné části tohoto odpadu. Elektřina vyrobená z degazačního nebo důlního plynu je předmětem podpory, i když nebyla vyrobena v kombinované výrobě elektřiny a tepla. Nárok na podporu nemají výrobci, kteří elektřinu dodali do elektrizační sítě neoprávněně (např. aniž by měli uzavřenou smlouvu a dodávce elektřiny).

4.1.3 Podmínky podpory elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla

Podpora kombinované výroby elektřiny a tepla je deklarována ve Státní energetické koncepci³⁴ i ve Státní politice životního prostředí³⁵. Předmětem podpory je elektřina z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla. Za tu se dle § 6 zákona č. 165/2012 Sb. považuje elektřina vyrobená ve společném procesu spojeném s dodávkou užitečného tepla v zařízení, na které Ministerstvo průmyslu a obchodu vydalo osvědčení o původu elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, při jejíž výrobě se dosahuje poměrné úspory vstupního primárního paliva potřebného na výrobu této elektřiny a tepla ve výši nejméně 10 % oproti oddělené výrobě elektřiny a tepla. Přičemž požadavek na dosažení poměrné úspory vstupního primárního paliva se vztahuje pouze na elektřinu vyrobenou ve výrobě elektřiny s instalovaným elektrickým výkonem vyšším než 1 MW. Podpora elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla se vztahuje na výroby elektřiny na území České republiky připojené k elektrizační soustavě České republiky přímo nebo prostřednictvím odběrného místa nebo prostřednictvím jiné výroby elektřiny. Podpora se poskytuje na množství elektřiny vykázané výrobcem, a to v termínech, v rozsahu a způsobem podle vyhlášky č. 453/2012 Sb., o elektřině z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a elektřině z druhotných zdrojů. Podpora elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla se nevztahuje na elektřinu z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla v případě neoprávněné dodávky elektřiny do elektrizační soustavy.

³⁴ Srov. Státní energetická koncepce ČR. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument5903.html>

³⁵ Srov. Státní politika životního prostředí ČR. Citováno dne: 1.7.2013. Dostupné na: http://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi

4.2. *Formy finanční podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie*

Tato kapitola popisuje formy finanční podpory, jejich výši a způsob výplaty. Podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů se uskutečňuje formou zelených bonusů a pevných výkupních cen. Podmínky výběru formy podpory a registraci výrobce u vykupujícího, povinně vykupujícího anebo operátora trhu upravuje vyhláška Energetického regulačního úřadu č. 346/2012 Sb., o termínech a postupech výběru formy podpory, postupech registrace podpor u operátora trhu, termínech a postupech výběru a změn režimů zeleného bonusu na elektřinu a termínu nabídnutí elektřiny povinně vykupujícímu (registrační vyhláška). Forma podpory může být měněna pouze jednou ročně, vždy k 1. lednu pro následující kalendářní rok a pro jednu výrobu není možné oba typy podpory kombinovat. Právo na podporu trvá po dobu životnosti výroby elektřiny. Životnost výroben je stanovena vyhláškou Energetického regulačního úřadu č. 347/2012 Sb., kterou se stanoví technicko-ekonomické parametry obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a doba životnosti výroben elektřiny z podporovaných zdrojů. Doba životnosti se pohybuje od 20 let (fotovoltaické panely) až do 30 let (vodní elektrárny).

Pro výrobce, kteří zahájili výrobu před 1. lednem 2013, zůstává zachována zvolená forma podpory, tj. výkupní cena nebo (roční) zelený bonus³⁶. Zachována zůstává i celková výše podpory a doba životnosti výroby, respektive doba vyplácení podpory. Na výroby uvedené do provozu před 1. lednem 2013 se nevztahují ani nové požadavky na minimální účinnost, soulad s Národním akčním plánem pro energii z obnovitelných zdrojů ani omezení podpory na maximálně 4500 Kč/MWh. Podobně se u bioplynových stanic povinnost zajistit 50% využití primární energie a 30 % jiné biomasy, než je cíleně pěstovaná biomasa na orné půdě nebo z travního porostu, vztahuje pouze na výroby uvedené do provozu od 1. ledna 2013.

³⁶ Srov. ERÚ: FAQ – Jakou formu podpory si mohu zvolit a jak?. Citováno dne: 20.4.2013. dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=1670#7.

4.2.1 Pevné výkupní ceny

V systému pevných výkupních cen povinně vykupující vykupuje od výrobce veškerou elektřinu vyrobenou z obnovitelných nebo druhotných zdrojů energie.

Právo zvolit si typ podpory formou výkupních cen má pouze výrobce elektřiny využívající energii vody, jehož výrobná má výkon do 10 MW a výrobci využívající ostatní obnovitelné zdroje energie, jejichž výrobní mají výkon do 100 kW. Ostatní výrobci a ti, kteří provozují výrobní s výkonem do 100 kW, která využívá k výrobě elektřiny kromě obnovitelného také neobnovitelného zdroje energie, si mohou zvolit pouze podporu formou zelených bonusů. Zvolenou formu podpory elektřiny a její změnu výrobce registruje prostřednictvím vykupujícího nebo povinně vykupujícího anebo přímo v systému operátora trhu. Povinně vykupující vykupuje veškerou elektřinu z obnovitelných zdrojů energie, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů, která není obchodována v režimu zeleného bonusu.

Povinně vykupující je podle § 10 zákona č. 165/2012 Sb. obchodník s elektřinou, kterého pro daný region určí Ministerstvo průmyslu a obchodu. Pokud Ministerstvo průmyslu a obchodu nikoho nevybere, je povinně vykupujícím místně příslušný dodavatel poslední instance tedy ČEZ Prodej, s.r.o.³⁷, E. ON Energie, a. s.³⁸, nebo Pražská energetika, a. s.³⁹ (Rozdělení dle oblastí je v příloze 3). Dle sdělení Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 31. srpna 2012 neproběhne pro roky 2013, 2014 výběr povinně vykupujícího. Povinně vykupujícím je tedy pro roky 2013 a 2014 dodavatel poslední instance⁴⁰.

Podporu elektřiny formou výkupních cen nelze v rámci jedné výrobní elektřiny kombinovat s podporou elektřiny formou zelených bonusů. Lze však kombinovat souběh podpory pro elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů, z druhotných zdrojů nebo z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla. Výkupní ceny stanovené

³⁷ Srov. ČEZ a.s.: Dodavatel poslední instance. Citováno dne: 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.cez.cz/cs/ke-stazeni/dodavatel-posledni-instance.html>

³⁸ Srov. EON a.s.: Informace pro výrobce elektřiny. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.eon.cz/cs/o-spolecnosti/informace-pro-partnery/informace-pro-vyrobce-elektriny.shtml>

³⁹ Srov. Pražská energetika, a. s.: Dodavatel poslední instance. Citováno dne 30.6.2013. Dostupné na: <http://www.energieodpre.cz/cs/dpi/>

⁴⁰ Srov. Sdělení Ministerstva průmyslu a obchodu k výběru povinně vykupujícího obchodníka ze dne 31. srpna 2012, Č. j.: 35813/12/32100/30000

Energetickým regulačním úřadem nezahrnují daň z přidané hodnoty⁴¹. K uvedeným výkupním cenám je tedy nutné připočíst daň z přidané hodnoty podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

4.2.2 Zelený bonus

Zelený bonus je příplatek k tržní ceně elektřiny, který může získat výrobce elektřiny z obnovitelných a druhotných zdrojů energie a z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla. V rámci systému zeleného bonusu nabídne výrobce svoji elektřinu na trhu s elektřinou obchodníkovi s elektřinou. Ten mu za ni zaplatí tržní cenu sjednanou ve smlouvě o výkupu elektřiny. K této částce obdrží výrobce ještě od operátora trhu prémii v podobě zeleného bonusu. Systém zelených bonusů je pro výrobce elektřiny zpravidla ekonomicky výhodnější než pevné výkupní ceny. Nevýhodou pro výrobce je, že oproti systému pevných výkupních cen nemá ze zákona zajištěný odbyt jeho elektřiny. Musí si proto najít pro svou elektřinu kupce (obchodníka s elektřinou, spotřebitele elektřiny)⁴².

Zákon č. 165/2012 Sb. zavedl dva režimy zeleného bonusu - roční a nově také hodinový zelený bonus. Volba mezi jednotlivými druhy zelených bonusů je omezena. Na elektřinu vyrobenou ve výrobně na obnovitelný zdroj energie do výkonu 100 kW včetně (s výjimkou větrných elektráren) nebo z biologicky rozložitelné části komunálního odpadu je podpora poskytována pouze v režimu ročního zeleného bonusu.

Stejně tak se bonus pouze v ročním režimu poskytuje na elektřinu z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů energie. Na elektřinu z výroby využívající obnovitelné zdroje energie s výkonem nad 100 kW nebo z větrných elektráren (s výjimkou biologicky rozložitelné části komunálního odpadu) se bonus poskytuje pouze v režimu hodinového zeleného bonusu.

Na podporu formou hodinového zeleného bonusu mohou přejít jak výrobci, kteří do 1. 1. 2013 využívali podporu prostřednictvím výkupních cen, tak výrobci, kteří využívali (roční) zelený bonus.

⁴¹ Srov. ERÚ: FAQ – Jaký je rozdíl mezi zeleným bonusem a výkupní cenou. Citováno dne: 20.4.2013. dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=1670#7.

⁴² Srov. ČEZ: Podpora obnovitelných zdrojů energie. Citováno dne: 29. 6. 2013. Dostupné na <http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/obnovitelne-zdroje/podpora-oze.html>

Výše zeleného bonusu v Kč/MWh je pro každý druh obnovitelného zdroje každoročně upravována a zveřejněna v cenovém rozhodnutí Energetického regulačního úřadu. Zelený bonus hradí v souladu s § 9 zák. 165/2012 Sb. operátor trhu (OTE a.s.). Zelený bonus není cenou, ale výplatou podpory a nevztahuje se na něj tedy režim daně z přidané hodnoty. Cenu silové elektřiny (+ daň z přidané hodnoty) hradí výrobci zvolený obchodník s elektřinou (vykupující)⁴³.

Je-li sjednaná cena nižší, než rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem, může výrobce nabídnout svoji elektřinu povinně vykupujícímu. Ten je pak v souladu s § 11 odst. 12 zák. 165/2012 Sb. povinen uhradit výrobcí rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem.

Vyúčtování zeleného bonusu se uskutečňuje na základě naměřených nebo vypočtených hodnot vyrobené elektřiny. V případě, že výrobce nepředá operátorovi trhu naměřené nebo vypočtené hodnoty vyrobené elektřiny, nárok na úhradu zelených bonusů nevzniká.

4.2.3 Výše a výplata výkupní ceny a zelených bonusů

Jak již bylo uvedeno výše, výši zeleného bonusu a výkupních cen každoročně vyhláší Energetický regulační úřad v cenovém rozhodnutí. Při určování výkupních cen a zeleného bonusu zohledňuje Energetický regulační úřad druh obnovitelného zdroje, velikost instalovaného výkonu a umístění výroben. Výše výkupních cen je stanovována tak, aby byla zajištěna patnáctiletá prostá návratnost investice.

Tím došlo k odstranění právní nejistoty plynoucí z formulace § 6 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona č. 180/2005 Sb., který také zaručoval patnáctiletou dobu návratnosti investic, nspecifikoval však, zda se má jednat o prostou nebo diskontovanou návratnost. V praxi tak docházelo ke sporům ohledně stanovení výše výkupních cen, neboť diskontovaná návratnost by byla pro investory výrazně finančně výhodnější.

⁴³ Srov. OTE, a.s.: Informace OTE, a.s. o postupech při výplatě podpory podporovaných zdrojů energie. Citováno dne: 29.4.2013. Dostupné na: http://www.ote-cr.cz/poze/dokumentace/files_dokumentace/Informace_OTE-_a.s._o_postupech_pri_vyplate_podpory_podporovanych_zdroju_energie.pdf

(Energetický regulační úřad zastával názor, že formulaci § 6 lze vykládat pouze tak, že se jedná o prostou návratnost a podle toho i stanovoval výši výkupních cen.)⁴⁴

Výkupní cena stanovená Energetickým regulačním úřadem pro následující kalendářní rok nesmí být dle § 12 odst. 6 zákona 165/2012 Sb. nižší než 95 % výkupní ceny platné v roce, v němž se o novém stanovení výkupní ceny rozhoduje. Toto omezení neplatí pro stanovení výkupní ceny pro následující kalendářní rok pro druhy obnovitelných zdrojů, u kterých je v roce, v němž se o novém stanovení výkupní ceny rozhoduje, dosaženo prosté návratnosti investic kratší než 12 let. Současně výkupní cena stanovená Energetickým regulačním úřadem pro následující kalendářní rok nesmí být vyšší než 115 % výkupní ceny platné v předcházejícím roce.

Zároveň je Energetický regulační úřad povinen stanovit celkovou výši podpory elektřiny tak, aby pro rok, kdy je výrobní elektřina uvedena do provozu, činila výkupní cena nebo zelený bonus na elektřinu nejvýše 4 500 Kč/MWh.

Hodinový zelený bonus musí být určen minimálně ve výši rozdílu mezi výkupní cenou a hodinovou cenou silové elektřiny na vnitrodenním trhu organizovaném operátorem trhu. Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny⁴⁵. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice. Hodinový zelený bonus nemůže být záporný a to ani v případě, když se na trhu s elektřinou obchoduje za zápornou hodinovou cenu, tj. v situaci kdy je v elektrické síti nadbytek elektřiny, což ohrožuje stabilitu elektrické sítě a hodinová cena elektřiny se kvůli takovému momentálnímu přebytku na trhu dostane do záporné hodnoty. Pokud taková situace na českém trhu s elektřinou nastane, je výrobce v režimu výkupních cen povinen zápornou hodinovou cenu uhradit povinně vykupujícím. Výrobci ovšem zůstane zbytek podpory, tj. rozdíl mezi výkupní cenou a zápornou hodinovou cenou. Výrobce v režimu hodinového zeleného bonusu získá v dané hodině zelený bonus max. ve výši, jakoby se elektřina prodávala za 0,-Kč/MWh⁴⁶.

⁴⁴ Srov. Kloz, J., Motlík J., Petržílek P., Tužinský M.: Využívání obnovitelných zdrojů energie, Linde Praha a.s., Praha 2007, s. 148

⁴⁵ Srov. ERÚ: FAQ – Jak byly výkupní ceny a zelené bonusy stanoveny? Citováno dne: 20.4.2013. dostupné na: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=1670#8.

⁴⁶ Srov. OTE a.s.: Rozdíl výkupní a tržní ceny. Citováno dne 3.5.2013. Dostupné na: <http://www.ote-cr.cz/poze/rozdil-vykupni-a-trzni-ceny>

Zvláštní podmínky pro výrobce platí i za situace, že nedojde k sesouhlasení nabídky s poptávkou. Nesouhlasení nabídky a poptávky je stav na trhu s elektřinou, kdy nedojde k žádnému obchodování (stav nouze)⁴⁷. Pokud k sesouhlasení dojde, nevzniká výrobcí nárok na podporu ani ve formě výkupních cen, ani ve formě zelených bonusů.

Jak v případě dosažení záporné hodinové ceny, tak za situace, kdy dojde k sesouhlasení nabídky s poptávkou má výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů energie právo být předem o takové situaci informován. Následně mu vzniká právo na kompenzaci ztráty zvýšením výkupní ceny resp. zeleného bonusu v následujícím období.

Vzhledem k tomu, že operátor trhu dostává část prostředků na úhradu zelených bonusů ze státního rozpočtu a část od distributorů elektřiny, je i výplata zelených bonusů rozdělena. Oproti tomu výplata výkupních cen se provádí najednou⁴⁸.

4.3 Alternativní možnosti finanční podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů

Česká republika zvolila možnost podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie formou minimálních výkupních cen nebo příplatků k tržní ceně elektřiny (zelených bonusů). Další možností je systém kvót. Ten je využíván například v Itálii, Velké Británii, Polsku a Belgii. V systému kvót je výrobcům elektřiny určen podíl elektřiny, který musí být vyroben z obnovitelných zdrojů energie. Na vyrobenou zelenou elektřinu jsou pak vydávány certifikáty, se kterými mezi sebou mohou výrobci elektrické energie obchodovat.

Podle hodnotící zprávy Bundesverband Erneuerbare Energie (Spolkový spolek pro obnovitelné energie) ze dne 27. července 2012 je však systém kvót finančně nákladnější. V zemích, kde nedochází k povinnému výkupu, je investice do obnovitelných zdrojů rizikovější a to se promítá do koncové ceny elektřiny.

⁴⁷ Srov. OTE a.s.: Rozdíl výkupní a tržní ceny. Citováno dne 3.5.2013. Dostupné na: <http://www.ote-cr.cz/poze/rozdil-vykupni-a-trzni-ceny>

⁴⁸ Srov. OTE, a.s.: Informace OTE, a.s. o postupech při výplatě podpory podporovaných zdrojů energie. Citováno dne 30.4.2013. Dostupné na: http://www.ote-cr.cz/poze/dokumentace/files_dokumentace/Informace_OTE-_a.s._o_postupech_pri_vyplate_podpory_podporovanych_zdroju_energie.pdf

Bundesverband Erneuerbare Energie zkoumal ceny elektřiny z větrných elektráren v Německu, Španělsku, Francii a Portugalsku (země využívající model minimálních cen) a došel k závěru, že ve všech sledovaných zemích leží pod hladinou 10ct/kWh. Naopak průměrná cena za elektřinu z větrných elektráren v Itálii, Belgii, Polsku nebo Velké Británii (země preferující systém kvót) se pohybuje mezi 11 až 15 ct/kWh. Závěr zprávy byl, že systém kvót je nejen dražší, ale z důvodu menší jistoty investorů i méně efektivní⁴⁹.

4.4 Podpora tepla z obnovitelných zdrojů energie

Podmínky podpory tepla vyrobeného z obnovitelných zdrojů jsou upraveny v § 23 až § 27 zákona č. 165/2012 Sb. Zákon počítá s dvěma typy podpor – investiční a provozní.

Nárok na provozní podporu tepla má výrobce pouze za teplo dodané do rozvodného tepelného zařízení soustavy zásobování tepelnou energií vyrobené z podporované biomasy (včetně společného spalování s druhotným zdrojem), z biokapalin splňujících kritéria udržitelnosti a z geotermální energie.

Pro přiznání provozní podpory tepla musí být dle § 24 zákona č. 165/2012 Sb. splněny tyto podmínky:

- výrobce je držitelem licence na výrobu tepla;
- jmenovitý tepelný výkon výroby tepla není vyšší než 200 kW;
- teplo je vyráběno v zařízeních, která splňují požadavky na minimální účinnost užití energie stanovenou vyhláškou č. 441/2012 Sb.; a
- v případě kombinované výroby elektřiny a tepla musí být instalovaný elektrický výkon výroby do 7,5 MW a musí se jednat o výrobu, na kterou Ministerstvo průmyslu a obchodu vydalo osvědčení o původu elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla nebo z druhotných zdrojů.

Podpora se nevztahuje na teplo z bioplynových stanic, společného spalování obnovitelného a neobnovitelného zdroje, nebo z jiných zdrojů.

⁴⁹ Srov. Agentur für Erneuerbare Energien, Citováno dne 14.6. 2013. Dostupné na: http://www.unendlich-viel-energie.de/de/detailansicht/article/44/einspeisetarife-bewahren-sich-in-deutschland-und-anderen-eu-staaten.html?no_cache=1.

Provozní podpora tepla se uskutečňuje formou zeleného bonusu na teplo. Stejně jako u zeleného bonusu na elektřinu stanovuje i výši zeleného bonusu na teplo Energetický regulační úřad. Bonus je poskytován pouze v ročním režimu a zúčtovacím obdobím je jeden měsíc (nebo jeho násobky)⁵⁰.

Investiční podpora tepla se uskutečňuje formou programů podpory ze státních finančních prostředků, evropských finančních prostředků nebo finančních prostředků pocházejících z prodeje emisních povolenek. Zákon č. 165/2012 Sb. také v § 25 ukládá veřejnoprávním subjektům povinnost investičně podporovat výstavbu výroben tepelné energie z obnovitelných zdrojů energie a rozvodných tepelných zařízení z těchto výroben na území České republiky.

Držitel licence na rozvod tepelné energie je v souladu s § 27 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb. povinen vykupovat teplo vyrobené z obnovitelných zdrojů a za tímto účelem připojit výrobu k rozvodnému tepelnému zařízení. Povinnost výkupu nevzniká, pokud parametry teplonosné látky neodpovídají parametrům v rozvodném zařízení v místě připojení a pokud by došlo ke zvýšení nákladů na pořízení tepla pro odběratele nebo držitele licence na rozvod tepelné energie.

4.5 Shrnutí

Jak bylo popsáno v této části, nárok na finanční podporu nevzniká automaticky každému výrobcí elektřiny z obnovitelných zdrojů. Relativně přísné podmínky mají za cíl zabránit plýtvání tam, kde dochází ke spotřebování primárního zdroje a zamezit neúčelnému vynakládání veřejných prostředků na podporu výroben, které jsou rentabilní i bez finanční podpory (solární elektrárny s instalovaným výkonem nad 30 kW). Právě díky upuštění od podpory pozemních instalací solárních elektráren lze očekávat, že v budoucnosti již nebudou solární parky ve velké míře budovány a tím nebude docházet k novým záborům zemědělského půdního fondu a zásahům do krajiny. Různým nastavení podmínek pro přiznání podpory může být i regulován nárůst instalované kapacity v souladu s Národním akčním plánem.

⁵⁰ Srov. OTE, a.s.: Informace OTE, a.s. o postupech při výplatě podpory podporovaných zdrojů energie. Citované dne 30.4.2013. Dostupné na: http://www.ote-cr.cz/poze/dokumentace/files_dokumentace/Informace_OTE-_a.s._o_postupech_pri_vyplate_podpory_podporovanych_zdroju_energie.pdf

§ 8 až § 12 zákona č. 165/2012 Sb. lze považovat za stěžejní část zákona, protože vymezují pravidla, podle nichž je stanovována výše výkupních cen za elektřinu a zelených bonusů. Ta odráží zejména finanční náročnost pořízení výroby, její umístění a účinnost.

5. Daňová úprava provozování výroby elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie

Následující část se zabývá problematikou zdanění příjmů z ekologických zařízení, daní z elektřiny a odvodem z elektřiny ze slunečního záření.

5.1 Daň z příjmu

Provozování výroby elektřiny je podnikání podle zvláštního předpisu (tj. dle zákona č. 458/2000 Sb.) a jako takové je dle §7 odst. 1 písm. c zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, předmětem daně z příjmu. Před změnou zákona č. 586/1992 Sb. uskutečněnou zákonem č. 346/2010 Sb. byly příjmy z výroby zelené elektřiny od daně z příjmu osvobozeny. Zákonem č. 346/2010 Sb. s účinností od 1. 1. 2011 však bylo osvobození od daně příjmů plynoucích z provozu malých vodních elektráren do výkonu 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, zařízení na výrobu a energetické využití bioplynu a dřevoplynu, zařízení na výrobu elektřiny nebo tepla z biomasy, zařízení na výrobu biologicky degradovatelných látek a zařízení na využití geotermální energie zrušeno jak u právnických, tak u fyzických osob. Časově omezené osvobození, vztahující se na příjmy z daného zařízení pouze v roce jeho uvedení do provozu a v následujících pěti letech, tak bylo možné uplatnit naposledy za zdaňovací období započaté v roce 2010⁵¹.

Od zdaňovacího období započaté v roce 2011 již tedy příjmy z těchto výroben osvobozeny nejsou. Příjmy z ekologických zařízení jsou předmětem daně z příjmů, které se u fyzických osob zdaní podle § 7 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. a u právnických osob dle § 18 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb.

Zdanitelné příjmy se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Provozovatel výroby elektřiny má dvě možnosti, jak může vykazovat náklady - buďto své náklady vyazuje ve skutečné výši, nebo výdajovým paušálem, který pro tento typ podnikání činí 40%.

⁵¹ Srov. Vychopeň, J. Provozování fotovoltaické elektrárny z hlediska daně z příjmů. Daně a právo v praxi, 2010, č. 3

Pokud jsou náklady vykazovány ve skutečné výši, pak se do těchto nákladů zahrnují především odpisy a dále veškeré výdaje, které majitel výroby elektřiny prokazuje fakturami, účtenkami a pokladními doklady⁵². V případě, že výrobce zvolí možnost vykazování nákladů pomocí 40% paušálu, pak mu v daném roce automaticky propadají odpisy a není třeba nic prokazovat účtenkami a fakturami. Nezaniká však povinnost vést daňovou evidenci. Uplatněním výdajového paušálu si tedy majitel výroby elektřiny stanoví výši nákladů jako 40% z dosažených příjmů. Po uplatnění příslušných výdajů (nákladů) na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů odvedou fyzické osoby dle platné právní úpravy 15% a právnické osoby 19% daň z příjmů.

V souvislosti se zrušením osvobození příjmů z ekologických zařízení, došlo po novelizaci zákona č. 586/1992 Sb. zákonem č. 346/2010 Sb. také k zásadním změnám v daňových odpisech. Do konce zdaňovacího období započatého v roce 2010 platil pro všechny výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů standardní režim odpisování majetku daných ekologických zařízení. Tzn. odpisování formou rovnoměrných či zrychlených odpisů dle § 31 a § 32 zákona č. 586/1992 Sb. s možností odpisy nezačít, resp. odpisy přerušit. Od zdaňovacího období započatého v roce 2011 platí výjimka pro zařízení na výrobu elektrické energie ze slunečního záření, pro které byl uzákoněn speciální režim odpisování, který platí jak pro fyzické, tak pro právnické osoby provozující fotovoltaickou elektrárnu.

Hmotný majetek využívaný k výrobě elektřiny ze slunečního záření se od 1. ledna 2011 odepisuje dle v § 30b zákona č. 586/1992 Sb. Doba odpisování byla stanovena pevně na 20 let, tedy na 240 měsíců od uvedení do provozu. Rovněž byla zrušena jak možnost přerušit odpisování tak i právo odpisování vůbec nezačít. Odpisovat hmotný majetek využívaný k výrobě elektřiny ze slunečního záření je od 1. ledna 2011 možné pouze rovnoměrně.

Ustanovení § 30b zákona č. 586/1992 Sb. se vztahují pouze na majetek využívaný k výrobě elektřiny ze slunečního záření, který je zařazen ve Standardní klasifikaci produkce pod kódem skupiny:

- 31.10 - zahrnuje elektromotory, generátory a transformátory a jejich díly (tj. motory rotační nebo lineární, servomotory a hnací zařízení, trakční motory);
- 31.20 - zahrnuje elektrická rozvodná, řídicí a spínací zařízení a jejich díly;

⁵² Srov. Soukupová K. Vše, co potřebujete vědět o výdajových paušálech. Citováno dne 7.3.1013. Dostupné na: <http://www.podnikatel.cz/clanky/vse-co-potrebujete-vedet-o-vydajovych-pausalech/>

- 32.10 - zahrnuje elektronky a jiné elektronické součástky a jejich díly.

Prodloužením doby odpisu technologické části solárních zařízení na 20 let z původních 10 let došlo ke sjednocení doby odpisu se stavební částí solárních zařízení, která se obvykle odepisuje 20 let. V důvodové zprávě k zákonu č. 346/2010 Sb. je prodloužení doby odpisování technologické části zařízení (tj. měničů, rozvaděčů, solárních panelů) na 20 let odůvodněno tím, že více jak 75 % nákladů na pořízení fotovoltaické elektrárny je vynaloženo na technologickou část, a že došlo k výraznému snížení pořizovacích cen a naopak ke zvýšení účinnosti solárních panelů, což bylo nutné zohlednit při stanovování délky daňového odpisování⁵³.

5.2 *Daň z elektřiny*

V souladu s podmínkami členství České republiky v Evropské unii bylo s účinností od 1. ledna 2008 nutné zavést systém zdanění elektřiny, zemního plynu a pevných paliv. Tato povinnost vyplývá z ustanovení směrnice Rady 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny, ve znění směrnice Rady 2004/74/ES a byla zapracována do zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, čímž došlo k plnému transponování výše zmíněné směrnice.

Předmět daně se liší v závislosti na druhu energetického produktu. Předmětem daně je dle ustanovení článku LXXII § 4 zákona č. 261/2007 Sb. zemní plyn a některé další plyny, dle ustanovení článku LXXIII § 4 pevná paliva - černé uhlí, hnědé uhlí, koks a ostatní uhlovodíky a dle ustanovení článku LXXIV § 4 elektřina. Od daně z elektřiny je dle článku LXXIV § 8 zákona č. 261/2007 Sb. mimo jiné osvobozena ekologicky šetrná elektřina, elektřina určená k použití nebo použitá k technologickým účelům nezbytným pro výrobu elektřiny nebo pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla a elektřina použitá ke krytí ztrát v přenosové nebo distribuční soustavě.

Za ekologicky šetrnou elektřinu je dle článku LXXIV § 2 písm. d) zákona č. 261/2007 Sb. považována elektřina

- pocházející ze sluneční energie, větrné energie nebo geotermální energie;
- vyrobená ve vodních elektrárnách;

⁵³ Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 346/2010 Sb., změna zákona o daních z příjmů a změna dalších souvisejících zákonů

- vyrobená z biomasy nebo produktů vyrobených z biomasy;
- vyrobená z emisí metanu z uzavřených uhelných dolů; a
- vyrobená z palivových článků.

Sazba daně z elektřiny činí v souladu s článkem LXXIV § 6 zákona č. 261/2007 Sb. 28,30 Kč/MWh. Základem daně je množství elektřiny v MWh. Daň z elektřiny je obdobně jako daň z přidané hodnoty hrazena za finální produkt, tj. konečnými odběrateli. Jsou od ní ale osvobozeni odběratelé v některých energeticky náročných odvětvích (např. elektrolytické nebo metalurgické procesy a trakční doprava). Plátcem daně je dodavatel, který na daňovém území dodal elektřinu konečnému spotřebiteli. Správu daně vykonávají celní orgány. Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. Plátcem daně má povinnost podat návrh na registraci k dani u celního úřadu nejpozději v den vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit. Plátcí jsou povinni předložit daňové přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém povinnost k úhradě daně vznikla.

5.3 Odvod z elektřiny ze slunečního záření

Odvod za elektřinu ze slunečního zařízení, neboli „solární daň“ byl s účinností od 1. 1. 2011 zaveden zákonem č. 402/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tato úprava byla přejata i do zákona č. 165/2012 Sb. Výše odvodu byla stanovena v případě využití podpory formou výkupní ceny na 26 % ze základu odvodu a v případě využití podpory formou zeleného bonusu na 28 % ze základu odvodu. Základ odvodu je částka bez daně z přidané hodnoty hrazená plátcem odvodu formou výkupní ceny nebo zeleného bonusu poplatníkovi odvodu (výrobce elektřiny ve fotovoltaické elektrárně) za elektřinu ze slunečního záření vyrobenou v odvodovém období. Přičemž plátcem odvodu je operátor trhu (v případě hrazení podpory formou zeleného bonusu) nebo povinně vykupující (v případě hrazení podpory formou výkupní ceny)⁵⁴.

⁵⁴ Srov. ERÚ: FAQ - Jak probíhá výplata podpory?. Citováno dne: 2.5.2013. Dostupné na: http://eru.cz/dias-read_article.php?articleId=1670#9.

Předmětem odvodu je podle § 14 zákona č. 165/2012 Sb. elektřina vyrobená ze slunečního záření v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2013, a to v zařízeních uvedených do provozu v letech 2009 a 2010. Zařízení uvedená do provozu před začátkem roku 2009 odvodu nepodléhají. Od odvodu je osvobozena elektřina vyrobená ze slunečního záření ve výrobně elektřiny s instalovaným výkonem výrobní do 30 kW. Správu odvodu vykonávají územní finanční orgány. Do účinnosti zákona č. 165/2012 Sb. byla předmětem odvodu dle §7a až §7i zákona č. 180/2005 Sb. veškerá elektřina ze slunečního záření vyrobená v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 ve výrobnách uvedených do provozu v letech 2009 a 2010.

Ustanovení o odvodu z elektřiny ze slunečního záření vyvolávala pochybnosti o jejich zákonnosti, a proto byl zákon č. 402/2010 Sb. napaden u Ústavního soudu jako protiústavní. Stížnost však nebyla úspěšná a zákon byl ponechán v platnosti. Řízení (Pl. ÚS 17/11) bylo zahájeno na návrh skupiny senátorů Parlamentu České republiky. Navrhovatelé požadovali zrušení zákona č. 402/2010 Sb. a argumentovali tím, že ustanovení zákona č. 402/2010 Sb. jsou v rozporu s Ústavou zaručeným právem vlastnit majetek dle čl. 11 Listiny základních práv a svobod, s čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv Evropské Unie, resp. právem na ochranu proti zásahu do pokojného užívání majetku dle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod; se svobodou podnikání dle čl. 26 Listiny základních práv a svobod a čl. 16 Listiny základních práv Evropské Unie; se základními náležitostmi demokratického a právního státu dle čl. 9 odst. 1 Ústavy, neboť všechna napadená ustanovení zákona trpí zpětnou účinností; a s ústavní zásadou rovnosti před zákonem dle čl. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod.

Nerovnost před zákonem ve smyslu čl. 1 Listiny i čl. 26 spatřovali navrhovatelé v tom, že zákon č. 402/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 180/2005 Sb. zatížil povinností platit odvod za elektřinu vyrobenou ze slunečního záření v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 pouze ty výrobce solární energie, jejichž výrobní byly uvedeny do provozu od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010. Výrobci, jež uvedli výrobní do provozu ode dne účinnosti zákona č. 180/2005 Sb., či dříve, tedy od roku 2005 do 31. prosince 2008, však odvodem zatíženi nejsou. Nerovnost dle navrhovatelů spočívá i v tom, že odvodové zátěži jsou podrobeni pouze někteří výrobci energie z jiných obnovitelných zdrojů (tj. ti, kteří využívají energii slunečního záření) a ne

všichni. Zároveň byla dle navrhovatelů zákonem č. 402/2010 Sb. znemožněna zákonem č. 180/2005 Sb. garantovaná 15letá návratnost investice do technologií využívajících obnovitelné zdroje energie.

Ústavní soud názor navrhovatelů nesdílel a návrh na zrušení zákona č. 402/2010 Sb. zamítl. V odůvodnění uvedl mimo jiné, že „volba zákonných opatření směřujících k omezení státní podpory výroby energie ze slunečního záření je za podmínek zachování garancí v rukou zákonodárce. Princip právní jistoty totiž nelze ztotožnit s požadavkem na absolutní neměnnost právní úpravy, ta podléhá mimo jiné sociálně ekonomickým změnám a nárokům kladeným na stabilitu státního rozpočtu“⁵⁵.

Za protiústavní Ústavní soud nepovažoval ani nesplnění garance patnáctileté doby návratnosti investic a uvedl, že „Ústavní soud neodhlíží od skutečnosti, že to byl stát, který zákonem zaručil garance patnáctileté doby návratnosti investic a výše výnosů za jednotku elektřiny z obnovitelných zdrojů, a tím motivoval dotčené subjekty k podnikatelské činnosti v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů. Jak však bylo shora uvedeno, považuje Ústavní soud současně za legitimní, pokud zákonodárce přistoupí po objektivně zjištěné změně poměrů na straně investic do FVE k regulaci podpory výroby energie z OZE tak, aby byla zachována rovnováha mezi vstupy a výnosy nastavená původním zněním zákona č. 180/2005 Sb., která byla vyjádřena patnáctiletou návratností investice a pevně danou výší výnosů.“⁵⁶

I přes zamítnutí návrhu a ponechání zákona č. 402/2010 Sb. v platnosti Ústavní soud nevyloučil, že v některých konkrétních případech by aplikace zákona č. 180/2005 Sb. po změnách provedených zákonem č. 402/2010 Sb. mohla nadměru zasahovat do práv garantovaných Ústavou. Je proto nutné jednotlivé případy posuzovat individuálně. K tomu Ústavní soud judikoval, „že při abstraktním přezkumu ústavnosti není schopen objektivně prokázat nebo hypoteticky vymodelovat všechny myslitelné situace, které napadená ustanovení v individuálním případě mohou vyvolat. Předmětem posouzení tedy nyní nemohou být ani specifické případy jednotlivých výrobců, u nichž s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, s přihlédnutím k míře podnikatelského a ekonomického rizika, může Ústavní soud své posouzení upřesnit v budoucnu (srov. např. Pl. ÚS 9/07, bod 54). Zjevně nelze vyloučit, že v individuálních případech dolehne některé z napadených ustanovení na výrobce jako likvidační ("rdousící efekt") či

⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

*zasahující samotnou majetkovou podstatu výrobce v rozporu s čl. 11 Listiny - tedy protiústavně. Zde bude nutno hodnotit jak dodržení garancí ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 180/2005 Sb. v jejich dlouhodobém (patnáctiletém) trvání, tak okamžité (průběžné) účinky napadených ustanovení, aby byl v takovém výjimečném případě vzniklý nárok ochráněn.*⁵⁷

5.4 Shrnutí

Výrobci elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie jsou podporováni nejen přímo, ale i nepřímo. Např. daňovými úlevami. Nárůst počtu výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů (a tím i jejich zisků) měl za následek značné omezení těchto úlev. Cílem zrušení výsad bylo zejména snížení dopadu na státní rozpočet a cenu elektřiny. Systém odvodů zákonodárce použil i k regulaci neúměrně vysoké podpory fotovoltaiky stanovované Energetickým regulačním úřadem. Výrobci elektřiny využívající sluneční energii se však své investice snaží ochránit cestou mezinárodní arbitráže. Z toho důvodu v současné době není možné říci, jaký konečný důsledek bude mít zavedení odvodu z elektřiny ze slunečního záření.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

6. Fotovoltaické panely a jejich odstranění a recyklace

Jedním z hlavních důvodů využívání obnovitelných zdrojů energie je ochrana životního prostředí. Přestože technologie využívající obnovitelné zdroje jsou k přírodě šetrnější než např. jaderné elektrárny, i při výrobě elektřiny a tepla těmito technologiemi vznikají odpady, se kterými je nutno zacházet tak, aby jimi prostředí nebylo zatěžováno. Takovým odpadem jsou například fotovoltaické panely po skončení jejich doby životnosti.

Fotovoltaické panely jsou vyjmuty z působnosti jak směrnice 2002/95/ES o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních tak i směrnice 2002/96/ES o odpadních elektrických a elektronických zařízeních. V souladu s výjimkou z působnosti směrnice 2002/95/ES je tak možné na evropský trh uvádět fotovoltaické panely obsahující nebezpečné látky. V České republice jsou tak například v provozu panely, které obsahují kadmium⁵⁸.

Právě z důvodu přítomnosti těžkých kovů a dále využitelných surovin (např.: hliník, měď, křemík⁵⁹) je potřeba fotovoltaické panely po skončení doby jejich životnosti recyklovat a nerecyklovatelné části ekologicky likvidovat. K recyklaci fotovoltaických panelů byl vytvořen systém PV Cycle, který působí v rámci celé Evropské Unie. Systém PV Cycle je financován výrobcí panelů respektive dodavateli na evropský trh. Účast na systému PV Cycle je dobrovolná. V současnosti je k tomuto systému recyklace přihlášeno přes 85 % dodaných panelů⁶⁰.

V České republice upravuje problematiku recyklace/likvidace fotovoltaických panelů zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Ustanovení týkající se recyklace/likvidace fotovoltaických panelů byla s účinností od 1. ledna 2013 do tohoto zákona doplněna změnou provedenou zákonem 165/2012 Sb. Zákon 185/2001 Sb. nastavil pro fotovoltaické panely zvláštní režim financování jejich

⁵⁸ Srov. Bechník, B. Recyklace fotovoltaických panelů na konci životnosti. Citováno dne 3.4.2013. Dostupné na: <http://oze.tzb-info.cz/fotovoltaika/7868-recyklace-fotovoltaickych-panelu-na-konci-zivotnosti>

⁵⁹ Srov. PV Cycle: Materials Used in Photovoltaics. Citováno dne 4.5.2013. Dostupné na: <http://www.pvcycle.org/about/materials-used-in-photovoltaics/>

⁶⁰ Srov. PV Cycle: PV CYCLE Systém. Citováno dne: 4.5.2013. Dostupné na: <http://www.pvcycle.org/operations/pv-cycle-system/>

recyklace/likvidace. Vlastníci panelů jsou povinni uzavřít smlouvu o jejich recyklaci/likvidaci s právnickou osobou, která byla založena nejméně čtyřmi výrobci elektrozařízení. Vlastníci panelů nemohou využít individuální systém provozovaný výrobcem.

Dle § 37k zákona č.185/2001 Sb., musí výrobce zajistit zpětný odběr elektrozařízení a oddělený sběr elektroodpadu ze solárních panelů, které jsou součástí výroben elektřiny s celkovým instalovaným výkonem do 30 kW. Odběr musí být zajištěn prostřednictvím sítě míst zpětného odběru a odděleného sběru o dostatečné četnosti a dostupnosti.

Pro solární panely uvedené na trh do 1. ledna 2013 zajistí financování předání ke zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů dle § 37p odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb. provozovatel solární elektrárny, jejíž jsou solární panely součástí, prostřednictvím právnické osoby, jejíž předmět činnosti je definován v § 37h zákona č. 185/2001 Sb. (tj. zpracování, využití a odstranění elektroodpadu). Provozovatel měl povinnost s vybranou právnickou osobou do 30. června 2013 uzavřít smlouvu o zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů a zajistit financování prostřednictvím rovnoměrných dílčích plateb příspěvků, poskytovaných minimálně s roční periodicitou, počínaje od 1. ledna 2014 tak, aby financování bylo plně zajištěno nejpozději do 1. ledna 2019.

U fotovoltaických panelů uvedených na trh po 1. lednu 2013 zodpovídá v souladu s § 37p odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb. za financování odděleného sběru, zpracování, využití a odstranění vysloužilých solárních panelů výrobce. Podmínky financování nakládání s tímto odpadem se v podstatě neliší od financování nakládání s odpadem z elektrozařízení pocházející z domácností včetně možnosti volby individuálního nebo kolektivního systému recyklace. Přičemž v případě, že výrobce zvolil kolektivní systém recyklace, nemusí poskytovat finanční záruku prokazující, že nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů bude finančně zajištěno.

7. Právní úprava využívání alternativních zdrojů energie ve Spolkové republice Německo

V této části je nastíněna právní úprava využívání alternativních zdrojů energie v Německu a tato úprava je srovnána s relevantní českou právní úpravou.

Podobně jako v České republice i ve Spolkové republice Německo je stávající energetický mix složen převážně z fosilních paliv a atomové energie. Dle informací *Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung*, Německý institut pro hospodářský výzkum, bylo v roce 2012 nejvíce elektrického proudu vyrobeno z fosilních paliv (44,8%). Druhým nejvýznamnějším zdrojem byly obnovitelné zdroje energie s 22,1%. Jaderná energetika se na výrobě elektřiny podílela z 16,1% a zemní plyn z 11,3%⁶¹. V Německu jsou využívány následující obnovitelné zdroje energie: vodní energie, včetně energie vln a přílivu, větrná energie, energie slunečního záření, geotermální energie, energie z biomasy, včetně bioplynu, biometanu, skládkového plynu a kalového plynu, jakož i biologicky rozložitelné části odpadu z domácností a průmyslu.

S podporou obnovitelných zdrojů energie bylo v Německu započato už na začátku 90. let 20. století. Od roku 1991 do roku 2000 platil *Gesetz über die Einspeisung von Strom aus erneuerbaren Energien in das öffentliche Netz - Stromeinspeisungsgesetz* (zákon o napájení sítí pro veřejné zásobování proudem, který byl vyroben z obnovitelných energií), který nejenže ukládal provozovatelům přenosových sítí odebrat elektrický proud vyrobený ve výrobnách využívající obnovitelné zdroje energie, ale i stanovoval pevné ceny za takto odebraný elektrický proud. Díky zákonem garantované podpoře vzrostl podíl zelené elektřiny z 3,6%⁶² v roce 1990 na 22,1%⁶³ v roce 2012. Nejvíce elektřiny z obnovitelných zdrojů bylo v roce 2012 vyrobeno ve větrných elektrárnách (33,79%). Následovala biomasa s 26,44% podílem a energie slunečního záření s 20,57% podílem. Vodní elektrárny se na

⁶¹ Srov. Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung Primärenergieverbrauch. Citováno dne 29.5.2013. Dostupné na: <http://www.ag-energiebilanzen.de/viewpage.php?idpage=62>

⁶² Srov. Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung Primärenergieverbrauch. Citováno dne 29.5.2013. Dostupné na: <http://www.ag-energiebilanzen.de/viewpage.php?idpage=62>

⁶³ Srov. Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung Primärenergieverbrauch. Citováno dne 29.5.2013. Dostupné na: <http://www.ag-energiebilanzen.de/viewpage.php?idpage=62>

celkovém objemu produkce obnovitelných zdrojů energie podílely z 15,58%⁶⁴. Přesné údaje jsou přiloženy v příloze č. 3.

1. dubna 2000 byl *Stromeinspeisungsgesetz* nahrazen zákonem *Gesetz für den Vorrang Erneuerbarer Energien* (zkráceně *Erneuerbare-Energien-Gesetz*, *EEG*, zákon k upřednostnění obnovitelných energií).

Cílem zákona je dle § 1 odst. 1 *EEG* v zájmu ochrany přírody a klimatu umožnit udržitelný rozvoj dodávek energie, snížit ekonomické náklady zásobování energiemi, šetřit fosilní zdroje energie a podporovat rozvoj technologií pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Odst. 2 § 1 určuje postupné zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie na výrobě elektřiny a to na 35% nejdéle do roku 2020, 50% nejdéle do roku 2030, 65% nejdéle do roku 2040 a 80% do roku 2050.

Za účelem dosažení vytyčených cílů ukládá *EEG* provozovatelům elektrických sítí povinnost přednostně odebírat elektrický proud z obnovitelných zdrojů, tento proud přednostně přenášet ke koncovým zákazníkům a platit za něj zákonem pevně stanovou úplatu. Jednotlivé způsoby podpory obnovitelných zdrojů energie jsou podrobněji rozebrány v následujících kapitolách.

7.1 Přístup k rozvodným sítím a právo na přednostní odběr elektřiny

Pravidla ohledně přístupu k rozvodným sítím upravuje pro všechny výrobce elektřiny *Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung - EnWG* (zákon o zásobování elektřinou a plynem). V *EEG* jsou obsaženy výjimky platné pro výrobce energie z obnovitelných zdrojů energie. *EEG* je ohledně přístupu k sítím, pokud není uvedeno jinak, *lex specialis* k *EnWG*. Oba zákony se vztahují pouze na výrobce elektřiny a provozovatele přenosových a distribučních soustav na území Německa (a jeho výlučných hospodářských zón dle Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu).

V souladu s § 5 *EEG* jsou provozovatelé nejbližší položené distribuční sítě povinni výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie na svoji síť připojit. Náklady na připojení pak nese výrobce. Pokud v místě, kde se výroba nachází, není z

⁶⁴ Srov. Agentur für Erneuerbare Energien: Strommix in Deutschland 2012. Ctováno dne 30.5.2013. Dostupné na: <http://www.unendlich-viel-energie.de/de/detailansicht/article/226/strommix-in-deutschland-2012.html>

technických důvodů možné výrobu na síť napojit, může provozovatel sítě určit jiné vhodné místo pro připojení. Vzniklé vícenáklady však nese provozovatel sítě. Na připojení k veřejným sítím mají výrobci zelené elektřiny právní nárok. Provozovatelé sítí dle § 4 *EEG* nesmí připojení k síti podmínit uzavřením jakékoliv smlouvy. Zároveň jsou provozovatelé sítí povinni své sítě přiměřeně zesílit a rozšířit, aby bylo možné zelenou elektřinu bezpečně odebírat a přenášet. Při porušení této povinnosti jsou povinni nahradit výrobcům vzniklou škodu.

Tím se německá úprava liší od české, protože dle českého práva má sice provozovatel přenosové nebo distribuční sítě povinnost na svém licenci vymezeném území přednostně připojit výrobce elektřiny z obnovitelných nebo druhotných zdrojů (§ 7 zákona č. 165/2012 Sb.), není však povinen k výstavbě sítí dle potřeb výrobců zelené elektřiny. Připojení pak proběhne na základě smlouvy o připojení, jejíž uzavření je obligatorní.

Speciálně k obecné úpravě náhrady škody za opožděné připojení upravuje *EnWG* povinnost k náhradě škody u offshore větrných elektráren (větrné elektrárny postavené mimo pevninu). Povinnost provozovatele sítě k náhradě škody v případě že dojde k opožděnému připojení výroby do sítě je zachována. Její maximální výše při nezaviněném nepřipojení je však omezena na 17,5 mil Euro za každou škodnou událost. Pokud je způsobená škoda vyšší než 17,5 mil. Euro je jí provozovatel sítě taktéž povinen uhradit, ale má právo o tuto částku navýšit cenu elektřiny koncovým spotřebitelům. Maximální navýšení pro koncového spotřebitele však nesmí překročit 25 ct/kWh. Budování přenosových sítí na otevřeném moři je velmi nákladné. Tímto ustanovením chtěl zákonodárce snížit riziko pro provozovatele sítí motivovat je k výstavbě a rozšiřování sítí na volném moři. Hlavním důvodem proč jsou offshore větrné elektrárny preferovány oproti těm na pevnině je, že dodávky z nich jsou poměrně stálé a přispívají tak ke stabilitě přenosové sítě⁶⁵.

Bez ohledu na momentální potřebu jsou provozovatelé veřejných sítí v Německu dle § 8 odst. 1 *EEG* povinni přednostně odebrat veškerou nabízenou elektřinu z obnovitelných zdrojů energie nebo z kombinované výroby elektřiny a tepla. Vzhledem

⁶⁵ Srov. Spolkové ministerstvo pro hospodářství a technologie: Offshore-Windenergie: Wie der Strom vom Meer bis an den Bodensee gelangt. Citováno 6.7.2013. Dostupné na <http://www.bmwi.de/DE/Themen/Energie/Energietraeger/Erneuerbare-Energien/offshore-windenergie,did=337480.html>

k tomu, že dodávky zelené elektřiny jsou často závislé na počasí, dochází v těchto dodávkách k velkým výkyvům, které mohou elektrickou síť destabilizovat. K zabránění destabilizace sítě mohou provozovatelé sítě výjimečně při přetížení sítě výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů od sítě odpojit. V případě, že k takovému dočasnému odpojení dojde, je provozovatel sítě výrobcí povinen nahradit ušlý zisk. V české úpravě je povinně odebrána pouze elektřina výrobců, kteří si zvolili režim pevných výkupních cen. Výrobci využívající režim podpory formou zelených bonusů nemají nárok na odkup veškeré vyrobené elektřiny a tím pádem ani na náhradu ušlého zisku v případě, že k odběru nedojde. Pokud dojde k dosažení záporné hodinové ceny nebo k nesesouhlasení nabídky s poptávkou má český výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů energie právo na kompenzaci ztráty zvýšením výkupní ceny resp. zeleného bonusu v následujícím období.

7.2 Finanční podpora výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů

Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů je v Německu finančně podporována formou pevných výkupních cen. *EEG* garantuje výkupní cenu na 20 let počínaje rokem, ve kterém byla výrobní uvedena do provozu. Tím je zajištěna návratnost investic do technologií využívající obnovitelné zdroje energie.

Přípustnost podpory formou výkupních cen, tak jak byla upravena v *Stromeinspeisungsgesetz*, byla předmětem řízení ve věci C-379/98 před Evropským soudním dvorem. Účastníci řízení před národním soudem (Landgericht Kiel) měli za to, že *Stromeinspeisungsgesetz* jako celek, nebo pouze v některých částech, je státní podporou ve smyslu článku 92 Smlouvy o založení evropského hospodářského společenství (dále jen „Smlouvy o ES“) a že povinný výkup elektřiny vyrobené v Německu z obnovitelných zdrojů energie je v rozporu s stanovením článku 30 Smlouvy o ES, protože za podmínek, které by nemohly existovat na volném trhu, mohl způsobit pokles poptávky po elektřině vyrobené v jiných členských státech a tím došlo k narušení obchodu mezi členskými státy. Národní soud proto položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda jsou výkupní ceny dle *Stromeinspeisungsgesetz* a pravidlo o úhradě vícenákladů státní podporou ve smyslu článku 92 Smlouvy o ES?

A je-li odpověď na první otázku záporná, zda je třeba článek 30 Smlouvy o ES vykládat tak, že jde o množstevní omezení dovozu nebo opatření s rovnocenným účinkem mezi členskými státy ve smyslu článku 30 Smlouvy o ES, ukládá-li vnitrostátní právní úprava podnikům vykupovat proud vyrobený z obnovitelných zdrojů energie za minimální ceny a provozovatelům soustav přispívat na to, aby bylo zajištěno financování, aniž by jim bylo poskytnuto protiplnění?

Na první otázku odpověděl Evropský soudní dvůr tak, že v případě pevných výkupních cen stanovených v *Stromeinspeisungsgesetz* se nejedná o státní podporu ve smyslu článku 92 Smlouvy o ES.

K tomu: „Právní úprava členského státu, která jednak ukládá soukromým podnikům zásobujícím elektřinou vykupovat v jejich oblasti zásobování elektřinou vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie za minimální ceny, které jsou vyšší nežli skutečná hospodářská hodnota tohoto typu elektřiny, a jednak rozděljuje finanční náklady vyplývající z této povinnosti mezi tyto provozovatele a soukromé provozovatele elektrizačních soustav stojící v síti výše, nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy (nyní čl. 87 odst. 1 ES).“

Na druhou otázku pak ESD odpověděl tak, že ustanovení *Stromeinspeisungsgesetz* nejsou neslučitelná s čl. 30 Smlouvy o ES. K tomu: „Za současného stavu práva Společenství týkajícího se trhu s elektřinou, není taková právní úprava, jakou je změněný *Stromeinspeisungsgesetz*, neslučitelná s článkem 30 Smlouvy (nyní článek 28 ES).“

Tím bylo potvrzeno, že finanční podpora obnovitelných zdrojů energie formou výkupních cen je slučitelná s evropským právem.

Nadto považuje ESD takovéto ustanovení užitečná neboť podpora obnovitelných zdrojů energie je potřebná z důvodu ochrany životního prostředí, zejména snížení emisí skleníkových plynů, které patří mezi hlavní příčiny změny klimatu, proti jehož změnám se Evropské společenství zavázalo bojovat⁶⁶. Německá úprava tak nejenže zůstala zachována, ale stala se inspirací pro ostatní státy.⁶⁷

⁶⁶ Srov. Rozsudek ESD, *PreussenElektra AG v. Schleswag AG*, věc č. C-379/98

⁶⁷ Srov. Säcker, Ch.: *Der Einfluss der sektorspezifischen Regulierung auf die Anwendung des deutschen und gemeinschaftlichen Kartellrechts*. Münster. LIT Verlag 2006

7.2.1 Výše výkupních cen

Výše výkupních cen se liší v závislosti na jednotlivých technologiích, instalovaném výkonu výroby nebo její polohy (offshore větrné elektrárny mají jinou výkupní sazbu než elektrárny na pevnině). Obecně lze říci, že čím má výroba vyšší instalovaný výkon, tím nižší jsou výkupní ceny elektřiny vyrobené v této výrobě. Zároveň na vyšší výkupní ceny mají nárok finančně náročnější technologie jako například solární elektrárny. U solárních elektráren má na výši výkupní ceny vliv i to, zda jsou panely umístěny na střeše budovy nebo na volné ploše. Výkupní ceny pro jednotlivé technologie jsou stanoveny v § 23 až § 31 *EEG*. Výkupní ceny se po dobu životnosti výroby procentuálně snižují. Sazba procentuálního snížení podpory je opět pro jednotlivé technologie různá. Sahá od ročního snížení ve výši 1% u malých vodních elektráren až po 15% snížení u solárních elektráren s instalovaným výkonem nad 7 500 MW.

Současným trendem v Německu je až na výjimky (např. repowering větrných elektráren, kdy jsou výkupní ceny zvýšeny, pokud vlastník na velmi příhodných místech nahradí stávající větrnou elektrárnu výkonnějším modelem) stanovovat nižší výkupní ceny než v minulosti. Největší pokles výkupních cen zaznamenaly solární elektrárny. Zatímco v roce 2004 se pro v témže roce do provozu uvedené výroby výkupní cena v závislosti na instalovaném výkonu pohybovala od 54,0 do 57,4 ct/kWh, elektrárny uvedené do provozu v roce 2012 v prvním roce provozu dostaly pouze od 15 do 20 ct/kWh⁶⁸. Důvodem krácení podpory byly její velmi vysoké náklady. Z celkové podpory obnovitelných zdrojů energie bylo v roce 2011 46% tj. 7,7 mld.⁶⁹ Euro použito na finanční podporu fotovoltaiky. Dne 1. dubna 2012 vstoupila v platnost tzv. fotovoltaická novela (*Photovoltaik-Novelle*), která kromě pravidelné roční procentuální deprese výkupních cen (vždy k 1. lednu) zavádí pro solární elektrárny další deprese, která bude uplatněna vždy k 30. září, pokud by výkon fotovoltaické elektrárny v posledních 12 měsících převýšil 2 500 MW.

⁶⁸ Srov. Bundesanzeiger. Citováno dne 3.4.2013. Dostupné na : https://www.bundesanzeiger.de/ebanzwww/wexsservlet?page.navid=to_bookmark_officialsite&genericsearch_param.edition=BAanz+AT+31.

⁶⁹ Srov. EEG-Mengentestat 2011. Citováno dne 30.5.201. Dostupné na: http://www.eeg-kwk.net/de/file/EEG-Jahresabrechnung_2011.pdf

Německá úprava na rozdíl od české nezná podporu formou zelených bonusů. Ohledně výše výkupních cen byl i vývoj v České republice podobný. Po pozvolném nárůstu počtu výroben v letech 2000 až 2007 došlo i v České republice mezi lety 2008 a 2010 k enormnímu nárůstu počtu solárních elektráren. Důvodem pro rozšíření fotovoltaiky byla i zde velmi štědrá finanční podpora. Po snížení finanční podpory pro solární elektrárny se ani v jednom státě další výrazný nárůst počtu instalací neočekává.

7.3 Obchodování s elektřinou z obnovitelných zdrojů energie

Zatímco v České republice probíhá obchodování s elektřinou přes operátora trhu, v Německu byl novelou *EEG 2012* zaveden nový model, v jehož rámci mohou výrobci elektřinu z obnovitelných zdrojů uplatňovat přímo na trhu. Kromě tradiční možnosti, kterou je výkup provozovatelem sítě, si tak výrobci nově mohou sami najít kupce a s tím i sjednat výši úplaty. Takovýto způsob prodeje je nazýván *Direktvermarktung* (přímé uplatnění na trhu). Provozovatelé sítí jsou pak povinni smluvené množství od výrobce k odběrateli přepravit. Výrobce obdrží kromě úplaty od odběratele ještě tzv. *optionalen Marktprämie* (optimální tržní prémii) a tzv. *Managementprämie* (manažerská prémie) od provozovatele sítě. Výše tržní prémie je určována jako rozdíl mezi pevnou výkupní cenou a průměrnou měsíční cenou na burze elektrické energie (European Power Exchange - EPEX SPOT SE)⁷⁰. Tento model s sebou nese riziko, že pokud cena sjednaná mezi výrobcem a odběratelem je nižší než průměrná měsíční cena na burze EPEX SPOT SE, výrobce obdrží méně než by obdržel v systému pevných výkupních cen. Naopak pokud je sjednaná cena vyšší než průměrná cena obchodovaná na burze, je pro výrobce výhodnější využít možnost přímého prodeje. Vzhledem k tomu, že model přímého prodeje je administrativně velmi náročný a i rizikovější než systém výkupních cen, náleží výrobcům ještě *Managementprämie*. Výše *Managementprämie* závisí na množství dodaného proudu. V průběhu doby vyplácení však její výše klesá. Příloha číslo 4 graficky znázorňuje model *Direktvermarktung*.

⁷⁰ Srov. Spolkové ministerstvo životního prostředí: Eckpunkte der EEG-Novelle sowie sonstige Neuerungen für erneuerbare Energien. Citováno dne 30.5.2013. Dostupné na: <http://www.erneuerbare-energien.de/die-themen/gesetze-verordnungen/erneuerbare-energien-gesetz/eckpunkte-der-eeg-novelle/>

7.4 Způsob úhrady vícenákladů, osvobozené podniky

Vícenáklady na podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou v Německu pětistupňovým systémem tzv. *EEG-Umlage* (EEG přerozdělení) přenášeny na koncového odběratele. Výše vícenákladů je rozdíl mezi výdaji (pevná výkupní cena) – ty jsou zpravidla vyšší - a příjmy (cena utržená na burze) při obchodování se zelenou elektřinou. Mechanismus *EEG-Umlage* funguje ve zkratce takto: energie z obnovitelných zdrojů je od výrobce vykoupena provozovatelem distribuční sítě. Ten za ní výrobcí uhradí pevně stanovenou výkupní cenu. Takto získaná energie je předána provozovateli přenosové sítě a poté obchodována na energetické burze. O rozdíl mezi utrženou cenou a cenou zaplacenou provozovateli distribuční sítě (respektive distributorem výrobcům) je pak navýšena cena distributorům elektrické energie. Distribuční společnosti takto navýšenou cenu účtují koncovým zákazníkům. Podobně jsou na distribuční společnosti provozovatelem přenosové sítě přeneseny i úhrady *Marktprämie* a *Managementprämie*.

Obdobně funguje i úhrada nákladů na obnovitelné zdroje v České republice. Největší část nákladů na podporu obnovitelných zdrojů energie nesou koncoví spotřebitelé. Aby však nedocházelo k neúnosnému nárůstu cen elektřiny, je podpora obnovitelných zdrojů energie v České republice částečně financována ze státního rozpočtu.

Němečtí podnikatelé v energeticky náročných odvětvích zpracovatelského průmyslu a trakční dopravě mají možnost částečného až úplného osvobození od hrazení vícenákladů na podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů. O osvobození rozhoduje na žádost podnikatele Spolkové ministerstvo životního prostředí. V Čechách od příspěvku na podporu výkupu elektřiny z obnovitelných a druhotných zdrojů energie a z kombinované výroby elektřiny a tepla žádní koncoví odběratelé osvobození nejsou. Na straně spotřeby je však od daně z elektřiny osvobozena elektřina používaná v některých energeticky náročných odvětvích (např. elektrolytické nebo metalurgické procesy, trakční doprava, spotřeba elektřiny pro výrobu elektřiny nebo kombinovanou výrobu elektřiny či kombinovanou výrobu elektřiny a tepla).

7.5 Podpora kombinované výroby elektřiny a tepla

Kombinovaná výroba elektřiny a tepla a její podpora jsou v Německu upraveny v zákoně *Gesetz für die Erhaltung, die Modernisierung und den Ausbau der Kraft-Wärme-Kopplung – KWKG* (zákon o údržbě, modernizaci a výstavbě zařízení kombinované výroby elektřiny a tepla).

Účelem zákona je dle §1 *KWKG* v zájmu úspory energie, ochrany životního prostředí a dosažení cílů v oblasti ochrany klimatu přispět ke zvýšení výroby elektřiny z kombinované výroby tepla a elektřiny ve Spolkové republice Německo na 25 procent do roku 2020. Tohoto cíle má být dosaženo zejména díky podpoře modernizace a výstavby nových výroben na kombinovanou výrobu elektřiny a tepla a výstavbě a rozšíření energetických sítí. Dle § 8 odst. 1 *EEG* mají výrobci energie v kombinované výrobě elektřiny a tepla právo na přednostní odběr jejich elektřiny stejně jako výrobci z obnovitelných zdrojů energie. Výrobci za dodanou energii obdrží sjednanou cenu a zákonem stanovený příplatek. Výše příplatku závisí dle § 7 *KWKG* zejména na instalovaném výkonu a roku uvedení výroby do provozu.

7.6 Podpora výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie

Přestože na výrobu tepla připadá téměř polovina z celkové spotřeby energie v Německu, pouze zhruba 8%⁷¹ je vyráběno z obnovitelných zdrojů energie. 1. ledna 2009 vstoupil v platnost zákon *Erneuerbare-Energien-Wärmegesetz – EEWärmeG* (zákon o teple z obnovitelných zdrojů), jehož cílem je právě podpora výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie. Účelem zákona je dle §1 *EEWärmeG* do roku 2020 zvýšit podíl obnovitelných zdrojů tak, aby alespoň 14% energie potřebné pro vytápění a chlazení budov pocházelo z obnovitelných zdrojů energie. Za obnovitelné zdroje energie jsou ve smyslu § 2 odst. 1 *EEWärmeG* považovány geotermální energie, energie životního prostředí, energie slunečního záření a biomasa.

Výroba tepla z obnovitelných zdrojů je podporována zejména formou investičních pobídek. 8. srpna 2012 Spolkové ministerstvo životního prostředí

⁷¹ Srov. Spolkové ministerstvo životního prostředí: Das Erneuerbare-Energien-Wärmegesetz. Citováno dne 1.6.2013. Dostupné na: <http://www.bmu.de/service/publikationen/downloads/details/artikel/das-erneuerbare-energien-waermegesetz/>

s účinností od 15. srpna 2012 rozšířilo incentivní programy a stanovilo nové podmínky pro získání finanční dotace. Zvýšila se zejména finanční podpora při investicích do solárních kolektorů a solárních termálních systémů. Bonusem až 500 Euro Ministerstvo odměňuje zvláště inovativní projekty, které kombinují podporovanou výrobu tepla z biomasy a ze solárních kolektorů⁷². V České republice je teplo stejně jako v Německu podporováno investiční formou. Nadto ale výrobci zeleného tepla v České republice mohou získat i zelený bonus na teplo, pokud splňují podmínky stanovené § 24 zákona č. 165/2012 Sb.

V souladu s *EEWärmeG* jsou majitelé novostaveb povinni část energetické potřeby budov pokrýt z obnovitelných zdrojů energie. Novelou z roku 2011 byla tato povinnost rozšířena i na majitele již existujících budov, které jsou ve veřejném vlastnictví. K naplnění těchto cílů bylo zahájeno množství investičních programů, které energeticky nenáročnou výstavbu s využitím obnovitelných zdrojů energie podporují.

V oblasti výstavby mají právo schvalovat zemské zákony (*Landesgesetze*) i vlády jednotlivých zemí. V Bádensku-Württembersku tak obsahově podobný zákon platí již od roku 2008.

7.7 *Shrnutí a srovnání*

Německá a česká právní úprava obnovitelných zdrojů si jsou velmi podobné. Důvodem je zejména společné členství v Evropské Unii a podobné přírodní podmínky.

Česká republika i Německo zjevně dodrží mezinárodní závazky ohledně zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě energie. Značný rozdíl je však v cílech, které si obě země předsevzaly. Závazným cílem pro ČR je 13% podíl obnovitelné energie do roku 2020. Národní akční plán počítá s 14% podílem do roku 2020. Pro další léta zatím žádný závazný cíl schválen nebyl. *EEG* oproti tomu předpokládá postupné zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie až do roku 2050 a to až na minimálně 80%. V Národním akčním plánu Německo předpokládá pokračování rozvoje větrných elektráren. Plánováno je především navýšení počtu offshore větrných

⁷² Srov. Spolkové ministerstvo životního prostředí: Bundesumweltministerium verbessert die Förderung für Wärme aus erneuerbaren Energien Citováno dne 9.6.2013. Dostupné na: <http://www.bmu.de/bmu/presse-reden/pressemitteilungen/pm/artikel/bundesumweltministerium-verbessert-die-foerderung-fuer-waerme-aus-erneuerbaren-energien/>

elektráren. U ostatních zdrojů je předpokládán pouze malý růst instalovaného výkonu. V České Republice je plánován výraznější nárůst pouze u biokapalin. Mírnější nárůst je očekáván u biomasy a větrných elektráren. Národní akční plány obou zemí jsou graficky zpracovány v příloze číslo 5.

Obě země podporují výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie formou výkupních cen. Česká republika tento model doplnila ještě systémem zelených bonusů. Rozdílná je podpora tepla. V Německu se uplatňuje pouze investiční podpora tepla, kdežto v České republice máme jak investiční podporu tak provozní – formou zelených bonusů na teplo.

Hlavním důvodem omezování finanční podpory obnovitelných zdrojů energie je v České republice i v Německu její finanční náročnost. Vyčíslení její skutečné výše však není jednoduché. Spolkové ministerstvo životního prostředí v hodnotící zprávě k *EEG* z roku 2007⁷³ uvedlo, že díky podpoře obnovitelných zdrojů energie bylo v roce 2006 zabráněno vypuštění 45 mil. tun CO₂ do ovzduší. Tím bylo ušetřeno zhruba 3,4 mld. Euro, které by musely být vynaloženy na odstranění následných škod způsobených globálním oteplováním. Při výpočtu nákladů na podporu obnovitelných zdrojů energie v České republice tento pozitivní faktor nebyl brán v úvahu. Lze ale předpokládat, že i v České republice došlo díky využívání obnovitelných zdrojů energie k úsporám. Ty však nebyly vyčísleny a odečteny od nákladů vynaložených na přímou podporu.

Ve studii *Ingenieurbüro für neue Energien* zpracované na zakázku Spolkového ministerstva životního prostředí byla jako pozitivní důsledek využívání obnovitelných zdrojů uvedena také tvorba nových pracovních míst. V roce 2006 bylo v Německu zhruba 134.000 lidí zaměstnáno v oborech, které souvisely s obnovitelnými zdroji energie a jejich podporou⁷⁴. Bohužel jsem nebyla schopná najít statistiku, kolik lidí je zaměstnáno v České republice v odvětvích, která mají návaznost na obnovitelné zdroje energie. Naopak předsedkyně Energetického regulačního úřadu Ing. Alena Vitásková

⁷³ Srov. Spolkové ministerstvo životního prostředí: *Erfahrungsbericht 2007 zum Erneuerbare-Energien-Gesetz*. Citováno dne 5.5.2013. Dostupné na: <http://www.bmu.de/service/publikationen/downloads/details/artikel/erfahrungsbericht-2007-zum-erneuerbare-energien-gesetz-eeg-erfahrungsbericht/>

⁷⁴ Srov. *Ingenieurbüro für neue Energien: Ökonomische Wirkungen des Erneuerbare-Energien-Gesetzes*. Citováno dne 24.6.2013. Dostupné na: http://www.bmu.de/fileadmin/bmu-import/files/pdfs/allgemein/application/pdf/eeg_kosten_nutzen_lang.pdf

v pořadu Otázky Václava Moravce, ČT1, 17. února 2013, naznačila, že podpora obnovitelných zdrojů energie pracovní místa v České republice ohrožuje⁷⁵.

⁷⁵ ERÚ: Tisková zpráva ze dne 21.2.2013 - ERÚ zveřejňuje podklady z televizní debaty OVM. Citováno 13.6.2013. Dostupné na: <http://eru.cz/dias-searchresults.php?where=articles&highlight=tiskov%C3%A9%20zpr%C3%A1vy&offset=25>

Závěr

V této diplomové práci jsem se pokusila zanalyzovat právní úpravu alternativních zdrojů energie v České republice. Cílem bylo hlouběji se zaměřit na proces uvedení výroby do provozu a ten popsat od žádosti o stavební povolení až po prodej elektřiny a s tím související daňové otázky.

Závazky z Kjóta, nutící státy ke snížení emisí skleníkových plynů, nedostatek nerostného bohatství, nebo strach z jaderné energetiky přiměl vyspělé státy a mezi nimi i Českou republiku hledat alternativy k fosilním palivům, ropě a atomu. Obnovitelné zdroje jsou všude kolem nás a jsou nevyčerpatelné. Jejich využití je tedy nasnadě. Není však jednoduché.

Po prozkoumání historického vývoje a s ohledem na geografický profil země je nutné konstatovat, že přestože Česká republika leží v oblasti, kde nejsou velmi příhodné přírodní podmínky pro využívání obnovitelných zdrojů energie, v posledních letech bylo na tomto poli uděláno mnoho a dochází k intenzivnímu využití potenciálu, který nám naše země nabízí. Z přehledu v první kapitole této práce je patrné, jak velkému nárůstu instalovaného výkonu za poslední desetiletí došlo. Tato změna souvisí především se vstupem republiky do Evropské Unie a s ním spojenými změnami, ke kterým jsme se v přístupových smlouvách zavázali. Další nárůst počtu solárních elektráren se spíše neočekává, protože většina vhodných lokalit již byla zabrána. Předpokládá se však, že zlepšením technologií dojde k intenzivnějšímu využívání zdroje a tím zvýšení instalovaného výkonu. Nárůst lze naopak očekávat u větrných elektráren a bioplynu.

Druhá kapitola se zabývá právní úpravou energetického trhu v České republice, a především pak ustanoveními, která upravují podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Stát tak v souladu se směrnicemi Evropského parlamentu podporuje šetrné zacházení s přírodními zdroji a ochranu životního prostředí. Z popsané legislativy vyplývá, jakým způsobem lze nakládat a obchodovat s energiemi, jaké jsou podporované energetické zdroje a jakým způsobem je třeba s energií hospodařit.

Podpora obnovitelných zdrojů je zohledněna i ve Státní energetické koncepci. Zvláště důležitým bodem je zde úspora energie a využití obnovitelných a druhotných zdrojů při chlazení a vytápění budov. V našich zeměpisných šířkách je spotřeba energie při chlazení a vytápění budov tradičně vysoká. Jejím snížením je tedy možné dosáhnout

velkých energetických a tím i finančních úspor. Proto jsou podporovány projekty, které pomáhají snižovat energetickou náročnost budov. I zde se však potýkáme se značnými problémy. Kromě finanční náročnosti je to i ochrana památek. Značné množství budov v České republice, a to i těch, ve kterých sídlí veřejná správa, jsou cennými historickými objekty a jakékoliv zásahy do nich lze provádět jen se souhlasem příslušných orgánů památkové péče.

Cíle v oblasti úspory energie budou v příštím roce přesněji vytyčeny v připravovaném akčním plánu energetické účinnosti. Lze tedy pouze doufat, že budou stanoveny ambiciózněji než cíle pro obnovitelné zdroje energie.

Třetí kapitola rozebírá praktické aspekty výroby energie z obnovitelných zdrojů, podmínky nutné k zahájení výroby a požadavky kladené na výrobce. Poukazuje na to, že i když obnovitelné zdroje bezesporu přispívají ke snížení emisí oxidu uhličitého a oxidu siřičitého, najdeme zde problematiku otázek, které kazí pozitivní dojem z obnovitelných zdrojů. V této kapitole jsou proto rozebírány zásahy do krajinného rázu a zábor půdy ze zemědělského půdního fondu, nutné k vybudování větrných a fotovoltaických elektráren. Estetická stránka věci je v případě umístění elektráren do krajiny relevantní otázkou, stejně jako zábor zemědělské půdy. Větrné parky jsou nevzhledné a často tvoří výškovou dominantu, proto mohou narušovat estetický dojem z krajiny. Solární parky jsou také nevzhledné, a navíc zabírají cennou zemědělskou půdu. Je nutné poznamenat, že tento zábor je sice pouze dočasný a po skončení doby životnosti a odstranění instalací může být půda do fondu navracena a zemědělsky využívána, často jsou však k solárním elektrárnám budovány pozemní komunikace a další infrastruktura (např. přípojka), jejichž odstranění není možné nebo jen velmi obtížné. V tomto případě tedy bude velmi zajímavé sledovat, jak provozovatelé se svými elektrárnami po skončení doby jejich životnosti a s pozemky, na nichž stojí, naloží.

Kompromis mezi oběma protichůdnými zájmy se hledá jen obtížně, a vždy je třeba zvážit oba zájmy - chránit krajinu před vnějšími zásahy, mezi které patří i stavba elektráren, byť využívajících přírodní zdroje, a zároveň tyto zdroje maximálně využít a snížit tak podíl energie vyrobené ze zdrojů primárních. Zda se v České republice daří najít rovnováhu mezi těmito dvěma zájmy je otázkou, na kterou mají příznivci i odpůrci využívání alternativních energetických zdrojů rozdílnou odpověď.

Dle mého názoru v České republice v období do roku 2011 docházelo k příliš velkému záboru cenné půdy ve prospěch solárních elektráren, ale díky změnám z roku 2010 došlo k částečnému přehodnocení priorit a k novým záborům již v takové míře nedochází. Zejména proto, že podporovány jsou v současné době pouze fotovoltaické elektrárny, které jsou umístěny na střeše nebo obvodové zdi budovy a ne na volné ploše jako tomu bylo dříve.

Ve čtvrté a páté kapitole jsou rozebírány finanční a daňové pobídky, které slouží k podpoře využívání alternativních zdrojů energie, jejich formy, podmínky a možnosti. Z osudu dosavadního fungování systému podpory obnovitelných zdrojů je patrné, že i ten nejlepší záměr může mít v případě špatného provedení velmi negativní důsledky. Příkladem zde mohou být solární elektrárny. Díky velmi vysokým výkupním cenám a zeleným bonusům na elektřinu ze slunečního záření došlo v posledních osmi letech k velkému nárůstu instalovaného výkonu solárních elektráren. Tento rychlý rozvoj fotovoltaiky je někdy označován jako „solární boom“.

Finanční podpora obnovitelných zdrojů, ze které největší část šla právě na podporu solárních elektráren, také velmi zatížila ceny elektřiny i státní rozpočet. Právě zvýšení cen elektřiny vyvolalo silnou negativní reakci nejen u veřejnosti, ale i na straně průmyslu. Následné opětovné snížení podpory se však netýká stávajících instalací. Proto se změny projevují zejména v tom, že nedochází k výstavbě nových velkých solárních elektráren, ale ne ve snížení cen elektřiny a tím odlehčení spotřebitelům. Přesto bych zmínila i jedno pozitivum „solárního boomu“. A to zejména v zapojení široké veřejnosti do investic do obnovitelných zdrojů energie. V době nejistoty investic do cenných papírů tak široká veřejnost měla alternativní možnost bezpečné investice do solárních elektráren.

Poslední kapitola je věnována právní úpravě v Německu. Německo je země s tradiční podporou alternativních zdrojů energie. Důvodem velmi ambiciózních cílů ve výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů je mimo jiné i negativní postoj k jaderné energetice. Přírodní podmínky v centrální části země jsou velmi podobné těm v České republice. Dochází zde tedy zejména k využívání biomasy a solárního záření. V Bavorsku a Bádensku-Württenbersku mají velký význam vodní elektrárny a na severu země se daří větrným elektrárnám. Velký potenciál mají zejména „offshore“ větrné elektrárny v severním moři. S tím počítá i německý národní akční plán a plánuje nárůst

instalovaného výkonu zejména větrných elektráren na moři. Právě nerovnoměrnost rozmístění zdrojů a jejich závislost na počasí, což destabilizuje rozvodné sítě a přináší potřebu velkých investic do nich, je aktuální problém, s jehož řešením se německý zákonodárce potýká.

Díky společnému evropskému základu je právní úprava obnovitelných zdrojů energie v Německu a České republice podobná. Největší rozdíl spočívá v tom, že v Německu je úprava tepla a kombinované výroby elektřiny a tepla upravena ve zvláštních zákonech, kdežto v České republice máme jen jeden zákon, který upravuje všechny podporované zdroje a technologie. Inspirací by pro českého zákonodárce mohla být dle mého názoru zejména snaha o větší informovanost koncových zákazníků. Pokud by zde byla poptávka po šetrné energii na straně zákazníků, přirozeně by docházelo i ke zvýšení nabídky a vzniku dodavatelů, kteří dodávají výhradně zelenou elektřinu a teplo.

V rámci práce tohoto rozsahu není možno podat vyčerpávající přehled celé problematiky, přesto jsem se snažila shrnout nejpodstatnější body, které s ní souvisí, a zaměřit se na nejproblematictější otázky, které za dobu využívání alternativních energií vyvstaly. Jedná se však o oblast, která se neustále vyvíjí jak ve věci nových, kvalitnějších a výkonnějších technologií, tak v oblasti právních předpisů, které tuto oblast upravují. Poptávka po alternativních zdrojích energie bude v budoucnu stoupat. Na jednu stranu kvůli tlaku na šetrnější přístupy k výrobě elektřiny, na stranu druhou kvůli rostoucím cenám surovin a závislosti na zemích, které je dodávají. Proto je třeba dobře podchytit jejich ukotvení v právním systému, který se bude postupem času vyvíjet spolu s vývojem technologií, které obnovitelné zdroje využívají. Nelze tedy na závěr nic jiného než konstatovat, že se jedná o dynamické odvětví, jehož vývoj je třeba pečlivě sledovat.

Použitá literatura:

Monografie:

Blažek, J., Stavební zákon a komentářem a prováděcími vyhláškami. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2009

Drobník, J., Základy pozemkového práva. 3. aktualizované vydání. Praha: ICEF, 2010

Jirásková, I., Sobotka, M., Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1.12.2005. Praha: Linde Praha a.s., 2005

Karfík, Z., Pozemky a právo. Praha: Iuris Context 2001

Kloz, J., Motlík J., Petržílek P., Tužinský M., Využívání obnovitelných zdrojů energie, Praha : Linde Praha a.s., 2007

Mareček, J., Doležal, J., Sedláčková, V., Sklenář, T., Tunka, M., Vobrátilová, Z. Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013

Maslaton, M., EER - Erneuerbare Energien Recht, Leipzig: Verlag für alternatives Energierecht, 2012

Maslaton, M., Grundlagen des Rechts der erneuerbaren Energien. 2. Auflage. Leipzig: Verlag für alternatives Energierecht, 2010

Miko, L., Borovičková, H. a kol. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007

Novotná, D., Vopálka, J., Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Praha: Enigma 2001

Prchalová, J. Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000. Komentář a prováděcí předpisy. Praha: Linde Praha a.s., 2006

Säcker, Ch., Der Einfluss der sektorspezifischen Regulierung auf die Anwendung des deutschen und gemeinschaftlichen Kartellrechts. Münster: LIT Verlag 2006

Salje, P., EEG 2012 Erneuerbare-Energien-Gesetz. Kommentar. 6. Auflage. München : Carl Heymanns, 2012

Schmidt-Preuß, M., Rechtsfragen des Ausstiegs aus der Kernenergie. Gemeinschafts-, völker- und verfassungsrechtliche Probleme einer Novellierung des Atomgesetzes, Baden-Baden: Nomos, 2000

Schneider, J.-P., Recht der Energiewirtschaft. 3. Auflage. München: C.-H. Beck Verlag, 2011

Smolek, M., Tichá, T., Prameny práva životního prostředí. Výběr aktuálních znění zákonů s úvodními komentáři. 2. díl – zvláštní část I. Praha: IFEC 2002

Odborné články:

Pelka, R. Některé problémy související s aplikací daně z elektřiny. Daně a právo v praxi, 2008, č. 3

Vychopeň, J. Provozování fotovoltaické elektrárny z hlediska daně z příjmů. Daně a právo v praxi, 2010, č. 3

Internetové zdroje:

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit: Erfahrungsbericht der Bundesregierung zum EEG. Citováno dne: 6.7.2013. Dostupné na: http://www.bmu.de/service/publikationen/downloads/details/artikel/erfahrungsbericht-der-bundesregierung-zum-eeeg/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=1892&cHash=85f0eaf0f7e8ccad46eb06cd5b2c2bd4

Bundesministeriums für Wirtschaft und Technologie: Offshore-Windenergie: Wie der Strom vom Meer bis an den Bodensee gelangt. Citováno dne 6.7.2013. Dostupné na: <http://www.bmwi.de/DE/Themen/Energie/Energietraeger/Erneuerbare-Energien/offshore-windenergie,did=337480.html>

ČEZ: Obnovitelné zdroje a skupina ČEZ, Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/skupina-cez/spolecnosti-skupiny-cez-v-cr/cez-obnovitelne-zdroje.html>

ČSVE: Větrné elektrárny v ČR. Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://csve.cz/cz/clanky/statistika/281>

Česká bioplynová asociace: Co je bioplyn?. Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://www.czba.cz/bioplyn/>

ČEPS, a.s.cz: Činnosti. Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Stranky/Default.aspx>

ČEPS, a.s.cz: Média – FAQ. Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://www.ceps.cz/CZE/Media/Stranky/FAQ.aspx>

ČEPS, a.s.cz: Přenosové služby. Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Prenosove-sluzby/Stranky/Default.aspx>

ERÚ: Tisková zpráva ze dne ze dne 16.3.2010. Citováno dne 13.6.2013. Dostupné na: http://www.eru.cz/user_data/files/tiskove%20zpravy/TZ_ERU_k_prohl_CEPS.pdf

ERÚ: Tisková zpráva ERÚ ze dne 25.4.2012: The Energy Regulatory Office intends to stop subsidies to new supported energy sources. Citováno dne: 13.6. 2012. Dostupné na

<http://eru.cz/dias-searchresults.php?highlight=tiskov%C3%A9+zpr%C3%A1vy&x=-954&y=-33&where=articles>

ERÚ: Tisková zpráva ze dne 21. února 2013 - ERÚ zveřejňuje podklady z televizní debaty OVM: Citováno dne 13.6.2013. Dostupné na: <http://eru.cz/dias-searchresults.php?where=articles&highlight=tiskov%C3%A9%20zpr%C3%A1vy&offset=25>

ERÚ: Tisková zpráva ze dne 22. února 2012 - ERÚ připravuje zastavit podporu OZE. Citováno dne 13.6.2013. Dostupné na: <http://eru.cz/dias-searchresults.php?where=articles&highlight=tiskov%C3%A9%20zpr%C3%A1vy&offset=25>

Euractiv.cz: Energetická politika EU a její nástroje. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: <http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/energetick-politika-eu-a-jej-nstroje>>

europa.eu: Evropská energetická politika. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: http://europa.eu/legislation_summaries/energy/european_energy_policy/index_cs.htm

Eurostat.eu: Statistics – Introduction, Citováno dne: 1.6. 2012. Dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/energy/introduction>

fotovoltaiicke-elektrarny-online.cz: Vyjádření CZEPHO k odhadu zatížení ceny energie. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: <http://www.fotovoltaiicke-elektrarny-online.cz/aktuality/vyjadreni-czepho-k-odhadu-zatizeni-ceny-energie-oze.html>

Global Wind Energy Council: Global wind reports: Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: <http://www.gwec.net/publications/global-wind-report-2/>

Hospodářská komora České republiky: Energetická koncepce České republiky ve vztahu k surovinovému potenciálu ČR a Evropy: Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: <http://www.komora.cz/regionalni-a-oborove-informace/regionalni-informace-1/informace-z-regionalnich-slozek/energeticka-koncepce-ceske-republiky-ve-vztahu-k-surovinovemu-potencialu-cr-a-evropy.aspx>

Ingenieurbüro für neue Energien: Ökonomische Wirkungen des Erneuerbare-Energien-Gesetzes. Zusammenstellung der Kosten- und Nutzenwirkungen. Citováno dne 5.7.2013. Dostupné na: http://www.bmu.de/fileadmin/bmu-import/files/pdfs/allgemein/application/pdf/eeg_kosten_nutzen_lang.pdf

Proenergy.cz: Komparace energetických politik USA a EU. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na: <http://www.pro-energy.cz/clanky5/4.pdf>

Rozhovor s ministrem průmyslu a obchodu Martinem Kubou: Diktátu Bruselu se Česko nepodvolí. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na:
<http://www.mpo.cz/dokument102985.html>

Vodni-tepelne-elektrarny.cz: Energetika a geografie ČR, Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na:
<http://www.vodni-tepelne-elektrarny.cz/energetika-geografie-cr.htm>

Vodni-tepelne-elektrarny.cz: Vodní elektrárny v ČR. Citováno dne 10.6.2013. Dostupné na:
<http://www.vodni-tepelne-elektrarny.cz/vodni-elektrarny-cr.htm>

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.7.2009, sp. zn. 6 As 14/2009 – 66

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2007, sp. zn. 2 As 35/2007-75

Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

Rozsudek ESD, PreussenElektra AG v. Schleswag AG, věc č. C-379/98

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Přehled podílu obnovitelných zdrojů na výrobě a spotřebě energie v České republice v letech 2009 až 2011

Příloha č. 2 - Rozdělení oblastí dodavatelů poslední instance

Příloha č. 3 - Přehled podílu jednotlivých obnovitelných zdrojů v Německu v roce 2012

Příloha č. 4 - Grafické znázornění modelu *Direktvermarktung*

Příloha č. 5 - Národní akční plány České republiky a Německa

Příloha č. 1:

Přehled podílu obnovitelných zdrojů na výrobě a spotřebě elektřiny v České republice v letech 2009 až 2011

Výroba a spotřeba elektřiny obnovitelných zdrojů v roce 2009

	Hrubá výroba elektřiny (MWh)	Dodávka do sítě / netto výroba (MWh)	Podíl na zelené elektřině (%)	Podíl na hrubé dom. spotřebě elektřiny (%)	Podíl na hrubé výrobě elektřiny (%)
Vodní elektrárny	2 429 620,0	2 419 300,0	52,19%	3,54%	2,95%
Malé vodní el. < 1 MW	474 419,0	472 160,0	10,19%	0,69%	0,58%
Malé vodní el. 1 až < 10 MW	480 447,0	474 233,0	10,32%	0,70%	0,58%
Velké vodní el. ≥ 10 MW	1 474 754,0	1 472 907,0	31,68%	2,15%	1,79%
Biomasa celkem	1 396 261,1	768 684,0	30,00%	2,04%	1,70%
Štěpka apod.	650 060,6	537 943,8	13,96%	0,95%	0,79%
Celulóznové výluhy	500 511,2	25 672,7	10,75%	0,73%	0,61%
Rostlinné materiály	72 918,2	64 391,4	1,57%	0,11%	0,09%
Pelety, brikety	164 170,1	132 075,1	3,53%	0,24%	0,20%
Ostatní biomasa	8 601,0	8 601,0	0,18%	0,01%	0,01%
Bioplyn celkem	441 266,1	329 102,1	9,48%	0,64%	0,54%
Komunální ČOV	79 190,9	13 993,3	1,70%	0,12%	0,10%
Průmyslové ČOV	3 615,6	899,0	0,08%	0,01%	0,00%
Bioplynové stanice	262 622,0	227 374,1	5,64%	0,38%	0,32%
Skládkový plyn	95 837,6	86 835,7	2,06%	0,14%	0,12%
Tuhé komunální odpady	10 937,4	4 897,3	0,23%	0,02%	0,01%
Větrné elektrárny	288 067,0	286 867,0	6,19%	0,42%	0,35%
Fotovoltaické systémy	88 807,0	88 407,0	1,91%	0,13%	0,11%
Kapalná biopaliva	10,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%
Celkem	4 654 968,6	3 897 257,4	100,00%	6,79%	5,66%

Zdroj: MPO: Souhrnná zpráva *Obnovitelné zdroje energie v roce 2009* Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument80034.html>

Výroba a spotřeba elektřiny z obnovitelných zdrojů v roce 2010

	Hrubá výroba elektřiny (MWh)	Podíl na elektřině z OZE(%)	Podíl na hrubé dom. spotřebě elektřiny (%)	Podíl na hrubé výrobě elektřiny (%)
Vodní elektrárny celkem	2 789 474,0	47,26%	3,93%	3,25%
MVE < 1 MW	554 754,0	9,40%	0,78%	0,65%
MVE 1 až < 10 MW	603 823,0	10,23%	0,85%	0,70%
VVE ≥ 10 MW	1 630 897,0	27,63%	2,30%	1,90%
Biomasa celkem	1 492 238,6	25,28%	2,10%	1,74%
Štěpka apod.	641 839,9	10,87%	0,90%	0,75%
Celulóznové výluhy	514 675,7	8,72%	0,73%	0,60%
Neaglom. rostlinné materiály	74 151,5	1,26%	0,10%	0,09%
Pelety a brikety	241 215,4	4,09%	0,34%	0,28%
Ostatní biomasa	20 217,0	0,34%	0,03%	0,02%
Kapalná biopaliva	139,1	0,00%	0,00%	0,00%
Bioplyn celkem	634 662,0	10,75%	0,89%	0,74%
Komunální ČOV	85 002,1	1,44%	0,12%	0,10%
Průmyslové ČOV	4 971,0	0,08%	0,01%	0,01%
Bioplynové stanice	447 423,6	7,58%	0,63%	0,52%
Skládkový plyn	97 265,3	1,65%	0,14%	0,11%
Biologicky rozložitelná část TKO	35 586,0	0,60%	0,05%	0,04%
Biologicky rozl. část PRO a ATP	0,0	0,00%	0,00%	0,00%
Větrné elektrárny	335 493,0	5,68%	0,47%	0,39%
Fotovoltaické elektrárny	615 702,0	10,43%	0,87%	0,72%
Celkem	5 903 155,6	100,00%	8,32%	6,87%

Zdroj: MPO: Souhrnná zpráva *Obnovitelné zdroje energie v roce 2009* Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument80034.html>

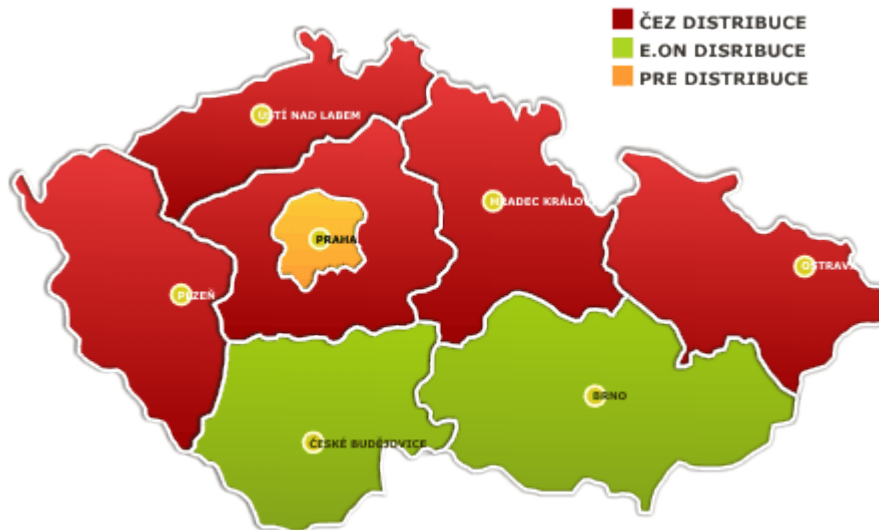
Výroba a spotřeba elektřiny z obnovitelných zdrojů v roce 2011

	Hrubá výroba elektřiny (MWh)	Podíl na elektřině z OZE(%)	Podíl na hrubé výrobě elektřiny (%)
Vodní elektrárny celkem	1 963 154	27,09%	2,24%
MVE < 1 MW	396 997	5,48%	0,45%
MVE 1 až < 10 MW	497 618	6,87%	0,57%
VVE ≥ 10 MW	1 068 539	14,75%	1,22%
Biomasa celkem	1 684 571	23,25%	1,92%
Štěpka apod.	820 001	11,32%	0,94%
Celulóznové výluhy	526 203	7,26%	0,60%
Neaglom. rostlinné materiály	111 021	1,53%	0,13%
Pelety a brikety	218 020	3,01%	0,25%
Ostatní biomasa	0	0,00%	0,00%
Kapalná biopaliva	9 327	0,13%	0,01%
Bioplyn celkem	928 715	12,82%	1,06%
Komunální ČOV	88 278	1,22%	0,10%
Průmyslové ČOV	6 924	0,10%	0,01%
Bioplynové stanice	724 802	10,00%	0,83%
Skládkový plyn	108 711	1,50%	0,12%
Biologicky rozložitelná část TKO	90 190	1,24%	0,10%
Biologicky rozl. část PRO a ATP	0	0,00%	0,00%
Větrné elektrárny	397 003	5,48%	0,45%
Fotovoltaické elektrárny	2 182 018	30,11%	2,49%
Celkem	7 245 651	100,00%	8,28%

Zdroj: MPO: Souhrnná zpráva *Obnovitelné zdroje energie v roce 2010* Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument91279.html>

Příloha č. 2:

Rozdělení oblastí dodavatelů poslední instance



Zdroj: Helia Energy s.r.o.: Základní Pojmy - Elektrická energie - Distributor. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.heliaenergy.cz/zakladni-pojmy-energie.php>

Příloha č. 3:

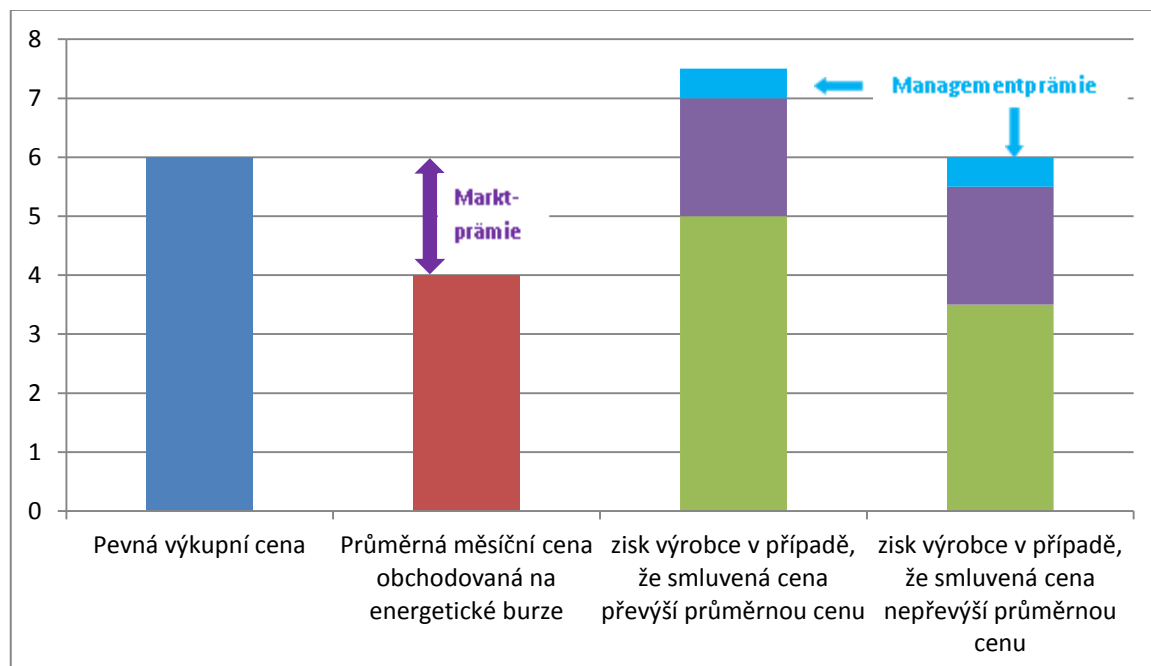
Přehled podílu jednotlivých obnovitelných zdrojů v Německu v roce 2012

Primární zdroj	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
	Mld. kWh																							
Hnědé uhlí	170,9	158,3	154,5	147,5	146,1	142,6	144,3	141,7	139,4	136,0	148,3	154,8	158,0	158,2	158,0	154,1	151,1	155,1	150,6	145,6	145,9	150,1	159,0	
Jaderná energie	152,5	147,4	158,8	153,5	151,2	154,1	161,6	170,3	161,6	170,0	169,6	171,3	164,8	165,1	167,1	163,0	167,4	140,5	148,8	134,9	140,6	108,0	99,5	
Černé uhlí	140,8	149,8	141,9	146,2	144,6	147,1	152,7	143,1	153,4	143,1	143,1	138,4	134,6	146,5	140,8	134,1	137,9	142,0	124,6	107,9	117,0	112,4	118,0	
Zmení plyn	35,9	36,3	33,0	32,8	36,1	41,1	45,6	48,1	50,7	51,8	49,2	55,5	56,3	61,4	61,4	71,0	73,4	75,9	86,7	78,8	86,8	82,5	70,0	
Produkty z minerálních olejů	10,8	14,8	13,2	10,1	10,1	9,1	8,1	7,4	6,7	6,3	5,9	6,1	8,7	9,9	10,3	11,6	10,5	9,6	9,2	9,6	8,4	6,8	9,0	
Obnovitelné zdroje z toho	19,7	17,5	20,5		21,2	23,0	25,1	23,0	24,2	26,3	29,1	37,9	38,9	46,1	45,4	56,5	63,2	71,3	87,5	92,4	94,1	103,3	123,5	136,2
- Energie větru	-	0,1	0,3	0,6	0,9	1,5	2,0	3,0	4,5	5,5	9,5	10,5	15,8	18,7	25,5	27,2	30,7	39,7	40,6	38,6	37,8	48,9	46,0	
- Energie vody	19,7	15,9	18,6	19,0	20,2	21,6	18,8	19,0	19,0	20,7	24,9	23,2	23,7	17,7	19,9	19,6	20,0	21,2	20,4	19,0	21,0	17,7	21,2	
- Biomasa	-	0,3	0,3	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	1,1	1,2	1,6	3,3	4,5	6,5	8,4	12,0	14,5	19,1	22,3	25,5	28,1	32,8	36,0	
- Energie slunečního záření	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,6	1,3	2,2	3,1	4,4	6,6	11,7	19,3	28,0	
- Odpad z domácností	-	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	2,2	2,1	3,0	3,9	4,5	4,7	4,4	4,8	4,8	4,9	
Ostatní zdroje	19,3	16,2	16,3	15,8	17,4	17,7	17,4	17,4	19,1	20,0	22,6	21,4	18,2	20,4	21,2	23,6	25,3	26,6	24,7	21,5	26,7	25,6	26,0	
	Podíl jednotlivých primárních zdrojů v %																							
Hnědé uhlí	31,1	29,4	28,7	28,0	27,6	26,6	26,1	25,7	25,0	24,4	25,7	26,4	26,9	26,1	25,7	24,8	23,7	24,4	23,6	24,6	23,2	24,7	25,7	
Jaderná energie	27,7	27,3	29,5	29,2	28,6	28,7	29,2	30,8	29,1	30,7	29,5	29,3	28,1	27,2	27,2	26,3	26,4	22,0	23,4	22,8	22,4	17,7	16,1	
Černé uhlí	25,6	27,7	26,4	27,7	27,4	27,4	27,6	25,9	27,5	25,7	24,8	23,6	22,9	24,1	22,9	21,6	21,6	22,3	19,6	18,2	18,6	18,5	19,1	
Zmení plyn	6,5	6,7	6,1	6,2	6,8	7,7	8,3	8,7	9,1	9,3	8,5	9,5	9,6	10,1	10,0	11,4	11,5	11,9	13,6	13,3	13,8	13,5	11,3	
Produkty z minerálních olejů	2,0	2,7	2,5	1,9	1,9	1,7	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,5	1,6	1,7	1,9	1,6	1,5	1,4	1,6	1,3	1,1	1,5	
Obnovitelné zdroje z toho	3,6	3,2	3,8	4,0		4,4	4,7	4,2	4,4	4,7	5,2	6,6	6,6	7,9	7,5	9,2	10,2	11,2	13,7	14,5	15,9	16,4	20,3	22,1
- Energie větru	-	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,8	1,0	1,6	1,8	2,7	3,1	4,1	4,4	4,8	6,2	6,4	6,5	6,0	8,0	7,4	
- Energie vody	3,6	2,9	3,5	3,6	3,8	4,0	3,4	3,4	3,4	3,7	4,3	4,0	4,0	2,9	3,2	3,2	3,1	3,3	3,2	3,2	3,3	2,9	3,4	
- Biomasa	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,6	0,8	1,1	1,4	1,9	2,3	3,0	3,5	4,3	4,5	5,4	5,8	
- Energie slunečního záření	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,7	1,1	1,9	3,2	4,5	
- Odpad z domácností	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	
Ostatní zdroje	3,5	3,0	3,0	3,0	3,3	3,2	3,1	3,2	3,4	3,6	3,9	3,6	3,1	3,4	3,3	3,8	4,0	4,2	3,9	3,6	4,3	4,2	4,2	

Zdroj: Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung. Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.ag-energiebilanzen.de/viewpage.php?idpage=118>

Příloha č. 4:

Grafické znázornění modelu *Direktvermarktung*

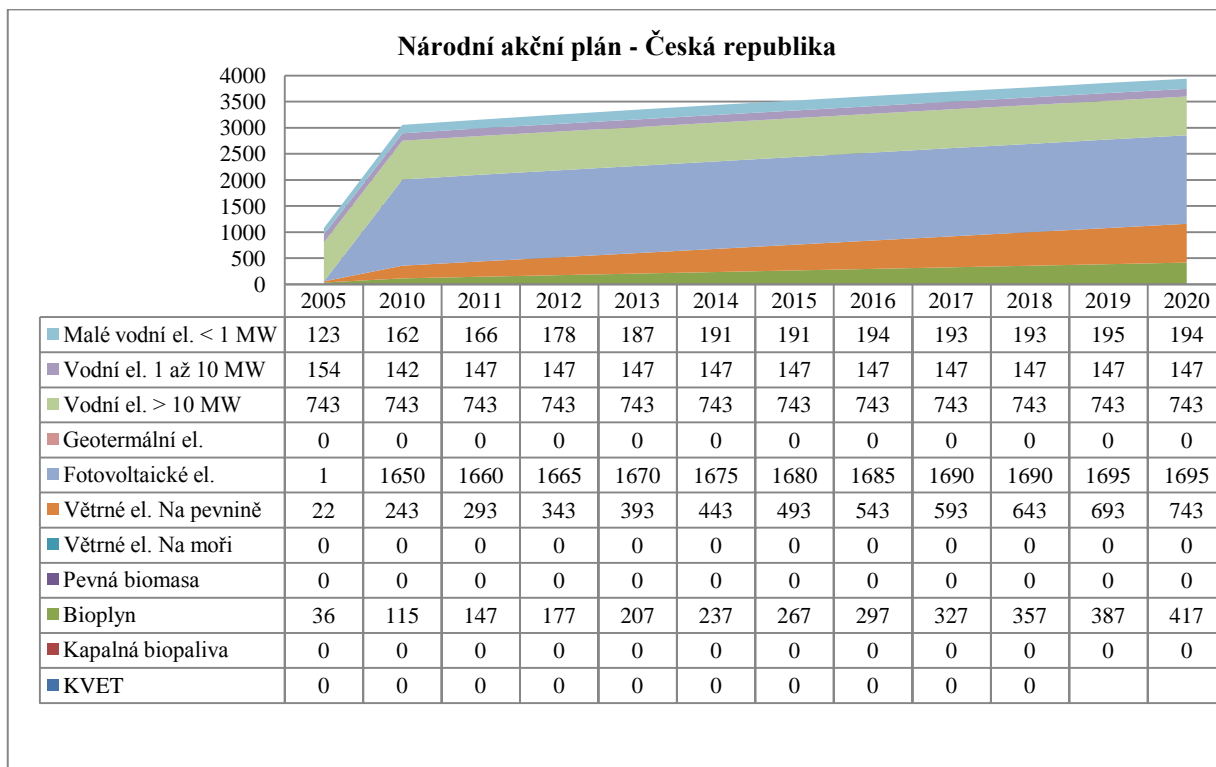


Graf: Vlastní úprava dle informací *Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung*.

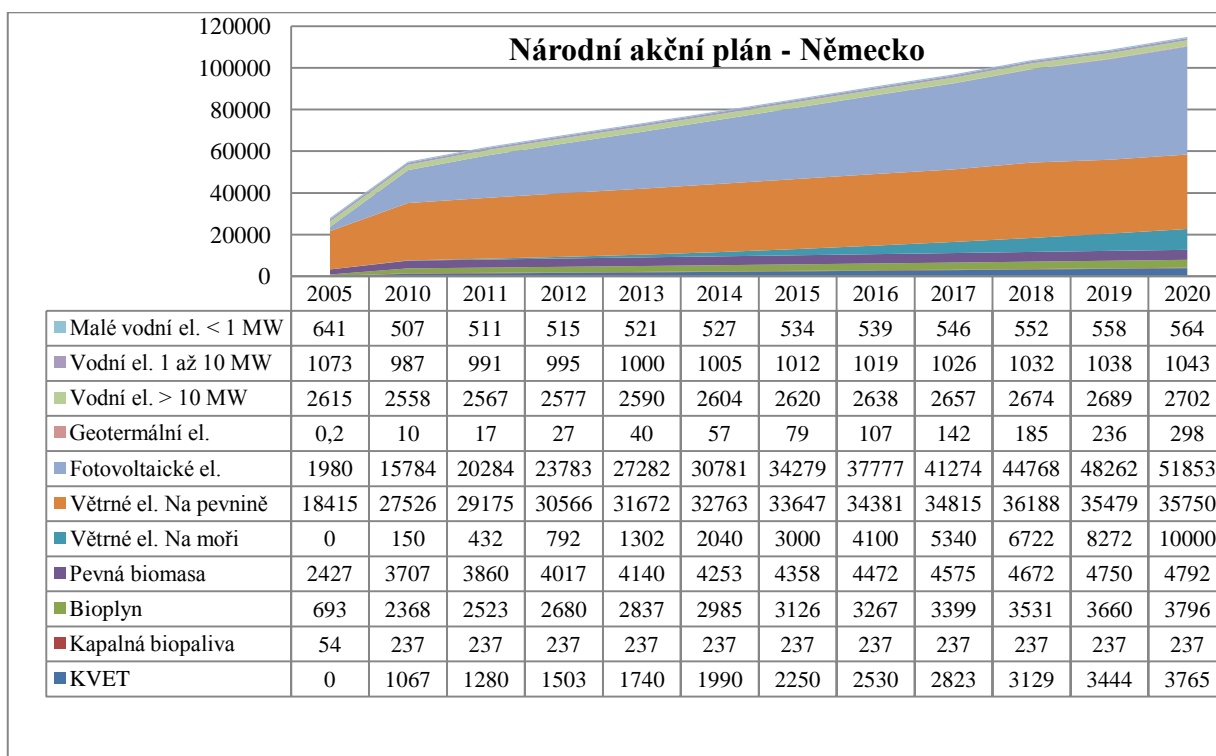
Citováno dne 1.7.2013. Dostupné na: <http://www.ag-energiebilanzen.de/viewpage.php?idpage=62>

Příloha č. 5:

Národní akční plány České republiky a Německa



Graf: Vlastní úprava dle Národního akčního plánu České republiky



Graf: Vlastní úprava dle Národního akčního plánu Spolkové republiky Německa

Summary:

This diploma thesis deals with the topic of the legislation on renewable energy sources in the Czech Republic. The purpose of my thesis is to analyze the variety of financial promotions and support mechanism for the producer of green energy.

The thesis is composed of seven chapters, each of them dealing with different aspects of support mechanism. Chapter One is introductory and offers an overview on the share of renewable energy in Czech Republic between 2005 and 2011.

Chapter Two examines relevant European and Czech legislation. Chapter Three describes the administrative procedure before plant is connected to the grid. The chapter consists of five parts. Part One focuses on construction permit; Part Two investigates the procedure of examining the impact of the solar or wind plant on environment; Part Three describes the procedure of obtaining a license for producing electricity; Part four focuses on the right on priority connection to the grid and Part five concentrate on the guarantee of origin. The Chapter Four address the issue of the financial promotion of green energy. The Chapter Four is subdivided in two parts. The First Part describes the conditions for obtaining the financial promotion and the Second Part outlines the types of financial promotion, green bonus and feed in tariff. The Chapter Five deals with the tax issues. Mentioned are the income tax, charge from the income from solar plant and the electricity tax. Part six focuses on a solar plant and concentrates on problems of recycling of the solar cells after their expiration. Last Chapter – Chapter Seven gives an overview of relevant German legislation and compares the types of support mechanisms for renewable energies in the Czech Republic and Germany.

Abstrakt:

Obsahem této práce je právní úprava alternativních zdrojů energie. Práce se zaměřuje zejména na formy podpory poskytované výrobcům elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů energie. Práce popisuje současnou právní úpravu v České republice a srovnává ji s relevantní německou právní úpravou.

Abstract:

This thesis is focused on the legislation on the renewable energy sources, especially on the mechanisms of promotion granted to the producers of the electricity and heat from the renewable sources of energy. The thesis describes the contemporary regulation in the Czech republic and compares it to the relevant German regulation.

Klíčová slova:

- Obnovitelní zdroje energie
- Zelený bonus
- Pevné výkupní ceny

The key words:

- Renewable energy sources
- Green bonus
- Feed-in tarif